
SMH-nytt

SMH-nytt nr. 2-3/2005, vol. 30

Norsk Bibliotekforening
Spesialgruppen for medisin og helsefag

Innhold:	Side
Nytt fra styret	4
Strategiarbeidet i Norsk Bibliotekforening - innspill fra styret i SMH	6
Referat fra SMHs medlemsmøte	9
Nytt fra forskningen: Verdi og effekt av informasjon av helsefaglige bibliotek-tjenester : en systematisk oversikt	10
Ny bok om litteratursøking i medisin og helsefag . Intervju med forfatterne	12
Hvor godt kjent er SMIL i norske folkebibliotek?	13
Psykiatriavisen ved Sykehuset Innlandet	14
Studiebesøk fra St.Petersburg	15
UKSG (United Kingdom Serials Group) Conference	17
¡Futuro Magnífico! Celebrating Our Diversity. Rapport fra MLA	19
Referater fra EAHIL Workshop, Palermo	21
"Running wild, running free: Capturing, harnessing and disseminating knowledge flows in support of animal health". Veterinærmedisinske bibliotekarer på konferanse i Sør-Afrika	32
"Commitment to Equity" - rapport fra ICML, Brasil	35

Redaksjon SMH-nytt:

Kari Austveg

UBO, Bibliotek for medisin og helsefag
Postboks 1113 Blindern
0317 Oslo
Tlf. 23 07 44 24 Faks 23 07 44 30
kari.austveg@ub.uio.no

Anita Saur Haukvik

Medisinsk bibliotek
Sørlandet sykehus HF
Postboks, Serviceboks 416
4604 Kristiansand
anita.saur.haukvik@sshf.no
Tlf. 38 07 38 32 Faks: 38 07 38 33

Regina Kufner Lein

Det medisinske fakultetsbibliotek
Jonas Lies vei 91
N-5009 Bergen.
Tlf. 55 58 68 93 Faks 55 58 66 80
regina.lein@ub.uib.no

Signe Romuld

Statens helsetilsyn
Biblioteket
Postboks 8128 Dep, 0032 Oslo
Tlf. 21 52 98 31 Faks 21 52 99 99
ser@helsetilsynet.no

Liv Vikan

Helse Nord-Trøndelag HF
Sykehuset Levanger
Fagbiblioteket
7600 Levanger
Tlf. 74 09 83 36/80 00 Faks 74 09 89 51
liv.vikan@hnt.no

SMH-nytt utgis av:

Norsk Bibliotekforening
Specialgruppen for medisin og helsefag
Kontonummer: 7874.06.52612
Trykt utgave: ISSN 0800-3181
Webutgave: ISSN 1502-1211

Opplag 250, gratis til SMHs medlemmer.
Trykk: GERO-DATA
Distribusjon: Swets Information Services AS

Manuskripter til SMH-nytt:

Manuskripter skrevet i Word og evt. illustrasjoner i .gif- eller .jpg-format sendes redaksjonen som vedlegg til epost.

Alle oppgitte Web-adresser må være sjekket.

Redaktørene forbeholder seg en viss rett til å forkorte/forandre/klippe i tekst eller bilder.

Ved bruk av referanser skal Vancouver-standardens benyttes.

Skrifttyper:

Overskrift: Arial 16 pkt
Underoverskrift: Arial 12 pkt fet
Av (forfatter): Arial 12 pkt fet
Ingress: Times New Roman 11 pkt kursiv
Brødtekst: Times New Roman 11 pkt
Avsnittsoverskrifter: Times New Roman 11 pkt fet

All tekst bør være definert som "Normal"

Innrykk og punktmerking:

Unngå bruk av tabulator og bindestreker, bruk heller "Innrykk" og "Punktmerking" i Word.

Tabeller og oversikter:

Unngå bruk av tabulator, lag heller en tabell i Word.

Redaksjonen avsluttet: 7.desember 2005

**Deadline for neste nummer:
3. mai 2006**

Julehilsen fra redaksjonen

SMH-nytt kom bare med to nummer i år. Som dere ser av vår lille oppfordring under, vil vi gjerne ha synspunkter på hva våre lesere synes om det. Det er ikke til å legge skjul på at stoffet til SMH-nytt slett ikke kommer rekende på ei fjøl! Derfor er det flott at det er en betingelse for alle som får reisestipend, at de må skrive til SMH-nytt etterpå. Som dere ser av dette nummeret er det rapporter fra fjern og nær - nyttig lesing for alle de som måtte bli hjemme!

Ellers er bladet som vanlig preget av et aktivt år for SMH, med studietur til St.Petersburg, innspill til NBFs strategidebatt - og Kongens fortjenstmedalje i sølv til Elisabeth Husem!

Redaksjonen ønsker alle ei riktig god jul og et godt nytt år!

Anita, Kari, Liv, Regina og Signe

SMH-nytt med to nummer i 2005

Dette er altså årets andre og siste nummer. Det er ulike grunner til at det ble slik. Men vi i redaksjonen vil gjerne ha synspunkter på hva medlemmene ønsker. SMHs nye hjemmeside er nå veldig bra, og egner seg svært godt som informasjonskanal for medlemmene, særlig når det gjelder nyheter og aktuelle saker. Kanskje er det da nok med to nummer i året av dette bladet, til rapporter fra konferanser og faglige artikler som ikke nødvendigvis er nyhetsstoff.

Send gjerne synspunkter på dette på e-post til Signe i redaksjonen.

Nytt fra styret

Av Hilde Strømme og Elisabeth Akre

Helsebiblioteket

Helsebiblioteket har fått egne sider på www.smh.no, klikk på Helsebiblioteket i menyen til venstre. På disse sidene vil forsøke å holde medlemmene oppdatert med aktuell informasjon om Helsebiblioteket.

Baltic Sea Region Cooperation

I april var kolleger fra St. Petersburg på studietur til Oslo, Göteborg og Stockholm. Omtale av disse studiebesøkene finner du både i dette nummer av SMH-nytt og i *Journal of the European Association for Health Information and Libraries* 3/2005. SMHs Baltic Sea Region Committee jobber nå med prosjektsøknader for å få penger til å gjennomføre nye kurs i St. Petersburg.

Open Access-seminar

SMH var lørdag 13. august medarrangør for et seminar om Open Access som ble holdt på Rikshospitalet i forbindelse med IFLA-konferansen. Over 100 deltakere fra alle verdensdeler deltok. Seminaret ble referert på NBFs hjemmesider, og der sto det å lese at det var: "... uvanleg høg temperatur til bibliotekarrangement å vere". Lenke til NBFs omtale finner du på www.smh.no.

Mottagelser

Etter seminaret var det en enkel mottagelse med vin og snacks i Bibliotek for medisin og helsefag (UMH). Den påfølgende mandagen åpnet UMH igjen sine dører for norske og utenlandske kolleger. Denne gangen var det mottagelse med hjemmelagde kanapeer, svenska köttbullar, norsk brunost m.m. Og som vanlig kom det hele i stand med stor dugnadsinnsats fra SMH og UMH. Til tross for at mottagelsen ble avholdt samtidig med åpningen av Nasjonalbiblioteket, var det stort fremmøte, ca 100 personer. Da Bestum stasmusikk spilte opp ble det til og med dans i biblioteket. I Europa har det nå spredd seg et rykte om at Bib-

liotek for medisin og helsefag er The world's best party library!

Strategidebatt i NBF

Det har i sommer og høst pågått en strategidebatt i Norsk bibliotekforening. SMH hadde i den forbindelse planlagt et medlemsmøte i juni. Dessverre måtte dette møtet avlyses pga få påmeldte. Styret har imidlertid hatt en diskusjon omkring deler av debatheftet "Visjon og virkelighet", og vi har sendt våre kommentarer og synspunkter til NBF. Dette er gjengitt i dette nummer av SMH-nytt og på www.smh.no.

Kurs

Høstens første SMH-kurs ble holdt torsdag 15. og fredag 16. september i Sosial- og helsedirektoratet. Tema var referansehåndteringsverktøy, med et heldags hands-on kurs i Reference Manager og et kortere seminar med sammenligning av flere referansehåndteringsprogrammer. På seminaret var det over 20 deltakere. 11. og 12. oktober holdt Lena V. Nordheim og Irene N. Wiik igjen det etterspurte kurset i kunnskapsbasert praksis og systematiske søk.. 3. november holdt Sigrun E. Aasen kurs i Reference Manager. SMHs kurskoordinatorer er i gang med å planlegge kurs i 2006. Informasjon om nye kurs legges i aktivitetskalenderen på www.smh.no.

Medlemsmøte og medaljefest

På medlemsmøtet 3. november var Magne Nylenna innom og gav en statusrapport for Helsebiblioteket. Logoped og stemmepedagog Jorid Løvbakk holdt et interessant og underholdende foredrag om stemmebruk.

Det skulle være viden kjent at vår tidligere leder, Elisabeth Husem i høst fikk Kongens fortjenstmedalje i sølv. Selve medaljeoverrekkelsen foregikk i forlengelsen av vårt medlemsmøte 3. november. I tillegg til over 40 SMH-ere kom mange av Elisabeths

kolleger, venner og familie. Det ble mange taler og enda flere blomster. På ekte SMH-vis ble det selvsagt servert hjemmelaget fingermat til sprudlevannet.

Det 70. norske bibliotekmøte

22.-25. mars 2006 holder Norsk bibliotekforening og BIBSYS felles bibliotekmøte i Trondheim. SMH kommer til å være synlig i programmet. Vi kommer til å holde et seminarinnlegg om SMIL, og vi kommer til å ha en stand på utstillingen der folk kan få prøve SMIL selv. Vi kommer selvsagt også til å benytte anledningen til å vise frem SMH og hva vi jobber med. I forbindelse

med bibliotekmøtet inviterer våre kolleger på Universitetsbiblioteket i Trondheim, Medisinsk bibliotek alle SMH-ere til medlemsmøte om 21. mars. Husk medlemsmøtet når du bestiller billetter til Trondheim!

SMH-seminar i Haugesund

Våre kolleger på Høgskolen Stord/Haugesund og Haugesund sykehus har sagt ja til å arrangere SMH-seminar 13.–14. juni 2006. Vi gleder oss allerede og håper å se så mange som mulig av dere der! Mer informasjon om dette og møtet i Trondheim kommer selvsagt på www.smh.no når det nærmer seg.

SMH-nytt gratulerer Elisabeth Husem med Kongens fortjenstmedalje i sølv!

Omgitt av kollegaer, familie og venner fikk Elisabeth Husem overrakt Kongens fortjenstmedalje i sølv av fylkesmann Hans J. Røsjorde på SMHs medlemsmøte torsdag 3. november.

SMH var vertskap da SMH-medlemmer og Elisabeths kollegaer, venner og familie var med på den høytidelige overrekkelsen av medaljen. Med panoramautsikt over Oslo i novemberkvelden var 16. etasje i Sosial- og helsedirektoratet en stemningsfull og verdig ramme da fylkesmannen overrakte medaljen. Det ble flere taler og et vell av blomster. Leder Hilde Strømme talte på vegne av SMH, og bibliotekdirektør Jan Erik Røed, overbibliotekar og EAHIL-president Arne Jakobsson, NBFs Tore Kristian Andersen, instituttbestyrer Per Høglænd og Eva Alopæus fra Sverige fulgte opp.

Men en taler var helt spesiell. Meile Kretaviciene fra Medical University of Kaunas, Litauen har vært SMHs og Elisabeths samarbeidspartner gjennom over ti år i det internasjonale biblioteksamarbeidet som hun fikk medaljen for. Det at Meile var tilstede, hennes ord og æresdiplom fra universitetet i Kaunas, betydde nok noe helt spesielt for Elisabeth.

Frivillig arbeid er ofte et samarbeid mellom mange, men i alt slikt arbeid trengs det en ledestjerne. Elisabeth har vært og er ledestjernen i samarbeidet mellom europeiske medisinske bibliotek, og særlig i samarbeidet med de baltiske land og St. Petersburg, sa en av gratulantene i sin tale.

Jubilanten rundet av den formelle delen av programmet med takketale, og så kunne gjestene gratulere og nyte champagne og SMHs hjemmelagede, men proffe fingermat.

(artikkelen er fra SMHs hjemmeside)

Strategiarbeidet i Norsk Bibliotekforening - innspill fra styret i Spesialgruppen for medisin og helsefag (SMH)

Med utgangspunkt i debattheftet om Strategiarbeidet som NBF har sendt ut på høring, har styret i SMH gitt følgende uttalelse:

Vi har besvart spørsmål nr. 10 til spørsmål nr. 18 i kapittel 4: Spesialgruppene - stedet for de glødende hjerter?

I tillegg tar vi med noen kommentarer som vanskelig kan knyttes til ett bestemt spørsmål eller kapittel i debattheftet.

Kapittel 4: Spesialgruppene - stedet for de glødende hjerter?

Spørsmål 10

De fleste spesialgruppene jobber svært selvstendig, uavhengig av NBF sentralt. Er noen av spesialgruppene for selvstendige, bør de være nærmere knyttet til NBF? Eller er det en fordel både for NBF og for spesialgruppene at de i stor grad klarer seg selv?

Noen vil kanskje hevde at SMH er for selvstendige, men på den annen side kan nettopp det være en av grunnene til at vår spesialgruppe fungerer så bra som den gjør.

Siden spesialgruppene arbeider spesifikt innenfor smale områder, mener vi det er riktig at vi fortsatt skal kunne operere selvstendig og ha vår egen økonomi. Noe annet tror vi vil kunne drepe ethvert initiativ.

Spesialgrupper som driver med internasjonalt samarbeid har dessuten et stort behov for å arbeide selvstendig.

Spørsmål 11

Hva gjør NBF sentralt for spesialgruppene? Bør spesialgruppene bruke NBF mer?

Det beste NBF har gjort (og fortsatt gjør) for spesialgruppene den senere tiden, er webløsningen. Denne har gjort det veldig enkelt for spesialgruppene å lage funksjonelle og profesjonelle websider.

Spesialgruppene kan også be NBF om å bistå med råd / hjelp til lobbyvirksomhet,

prosjektsøknader og kommunikasjon med offentlige instanser når gruppene har behov for det.

Spørsmål 12

Hva gjør spesialgruppene for NBF sentralt? Bør NBF bruke spesialgruppene mer?

Vi bidrar til at NBF får høyere medlemstall og inntekter. Etter vår erfaring er det ikke slik at medlemmer av NBF velger *også* å melde seg inn i en spesialgruppe. Det er spesialgruppen man melder seg inn i. Siden det som medlem av spesialgrupper er obligatorisk å være medlem av NBF, betaler man kontingent til begge.

Vi vil knytte noen kommentarer til denne **kontingentmodellen**:

- Det er en dobbeltkommunikasjon fra NBFs side når debattheftet understreker at spesialgruppene er en del av NBF, samtidig som de skilles ut gjennom kontingentmodellen. Dette er et uheldig signal da modellen bidrar til at spesialgruppene oppleves og opplever seg selv som "assosierte" -- ikke som en del av NBF.

- Det bør gis en rabatt på medlemskapet i NBF for medlemmer av en spesialgruppe. Dermed vil NBF signalisere en tettere tilhørighet til disse medlemmene. Og kanskje motivere til større NBF-engasjement?

En annen ting spesialgruppene kan gjøre for NBF er å tilby andre NBF-medlemmer å delta på både fagspesifikke kurs / seminarer og arrangementer som favner bredere. SMH kan blant annet bidra til kompetanseheving av ansatte i folkebibliotek. Dette kan spesielt komme fjernstudenter som oppsøker folkebibliotekene til nytte. I denne situasjonen kreves det at de ansatte er orienterte om tilbudene ved f.eks. høgskolebibliotekene slik at studentene kan henvendes dit ved behov.

Spørsmål 13

Har spesialgruppene et passe antall medlemmer? Har man nådd fram til alle potensielle medlemmer? Bør man gjøre noe for å rekruttere flere?

Vi tror de fleste potensielle medlemmer vet om SMH, men vi har en jobb å gjøre for å overbevise folk om fordelene ved å være personlig medlem. Dette er vel en utfordring som gjelder både NBF og spesialgruppene. Mange potensielle medlemmer mener det holder at institusjonen er medlem, og det er vel en holdning det er lett å forstå.

Det vil kanskje være lettere å rekruttere studenter dersom kontigenten hadde vært enda lavere enn i dag. Nedgang i medlemsinntektene tror vi vil oppveies av at flere vil opprettholde sitt medlemskap når de er ferdig utdannet.

Spørsmål 14

Gjør din spesialgruppe det du vil at de skal gjøre?

Ja.

Spørsmål 15

Er den synlig nok?

Ja, vi tror den er synlig nok for våre egne medlemmer. Men vi kan gjøre noe for å synliggjøre den bedre for andre. En enkel måte å gjøre det på er å be NBF sentralt om å ta inn SMHs aktiviteter i NBFs aktivitetskalender. Vi kan også forsøke å bli mer synlige i Bibliotekforum og på NBFs web, med artikler om vårt arbeid.

Spørsmål 16

Er det noen problemer med å rekruttere styremedlemmer til din spesialgruppe? Hvis ja, hva kan eventuelt gjøres for å rette på dette?

Det har ikke vært noe problem hittil. En viktig grunn til det er at de fleste styremedlemmer blir i flere perioder. Det kan selvsagt diskuteres om det bør være en større utskifting i styret, men samtidig har SMH i mange år hatt stor glede av den kontinuitet et stabilt styre gir.

Spørsmål 17

Samarbeider din spesialgruppe med andre spesialgrupper? Kan dere samarbeide mer med andre spesialgrupper?

Vi har de senere årene ikke hatt noe aktivt samarbeid med andre spesialgrupper. Spesialgruppen for referanse- og fjernlånsvirksomhet og Spesialgruppen for IKT kan være aktuelle samarbeidspartnere i forbindelse med kurs.

Spørsmål 18

Samarbeider din spesialgruppe med lokalavdelingene? Kan dere samarbeide mer med lokalavdelinger?

SMH er nasjonal og vi har medlemmer spredt over hele landet. For de fleste av våre medlemmer er SMH det naturlige faglige fellesskapet, spesielt for de som jobber alene. Ettersom Oslo har mange sykehus og flere statlige virksomheter knyttet til helse har vi svært mange medlemmer i Oslo. Det er derfor naturlig å holde de fleste møter og kurs her. Hvert eller annethvert år har vi seminarer utenfor Oslo. Vi har i tillegg diskutert hvordan vi kan få lagt flere SMH-arrangementer utenfor hovedstaden. I denne forbindelse kan det kanskje være aktuelt å samarbeide med lokalavdelingene.

Øvrige kommentarer

NBF'eren – finnes hun?

NBF sier de skal være en organisasjon som favner et svært bredt spekter av virksomhet og målgrupper og finne en fellesnevner i dette som skaper engasjement.

I debattheftet pekes det på at spesialgruppene jevnt over har flere aktive medlemmer enn lokalavdelingene, og at en viktig faktor for engasjement er at medlemmene samles om et fag eller en virksomhet som gir identitet. Kan man finne, beskrive og kommunisere en slik identitet innenfor *faget* "bibliotek / informasjon" som gjelder alle medlemmer uansett delområde? Altså mer fokus på hva som er vår felles *faglige* identitet – ikke vår "politiske"? Kanskje kan dette utformes som en visjon? Eller – har vi

---

ingen felles faglig identitet? Skal NBF satse på å bare være en paraply for alle de ulike fasettene av bibliotekverden?

NBF må ikke spre seg for mye! Det trengs en felles identitet!

Politikk, fag eller kultur?

Hva er egentlig NBF? Politisk eller faglig organisasjon? Gjennom målsetting og virkeplan kommuniserer NBF litt forvirrende, slik vi opplever det.

Hvordan definerer NBF seg i forhold til fagforeninger og andre organisasjoner innen feltet?

Er det en svakhet at fagorganisasjon og interesseorganisasjon er atskilt? F. eks er Den norske legeforening og Norsk sykepleierforbund begge deler. De favner både den fagpolitiske og den faglige virksomheten, og de er sterke. Det er kanskje både umulig og imot NBFs demokratiske prinsipper å slå dette sammen, men hva med tettere tilknytning og samarbeid?

NBF bør i alle fall satse på å markere *bibliotekvirksomhetens faglige funksjon* sterkere utad, på nasjonalt og kommunalt plan. Det dreier seg ikke om fagbibliotek, men *bibliotekets rolle i fag- og nytteinformasjon til nasjonen*. "Kulturbeinet" er for svakt til å bære bibliotekene alene i et samfunn som stiller stadig større krav til den enkeltes informasjonskompetanse i egenskap av samfunnsmedlem, og hvor stadig flere fjernstu-

denter bruker sitt lokale folkebibliotek som fagbibliotek...

Et annet "fagaspekt": Nå som NFF ser ut til å svinne hen og muligens opphører, må NBF vurdere å ta opp aspekter av NFFs virksomhet. Siden også RBT er borte, er det en oppgave for NBF å satse sterkere på medlemmenes kompetanseutvikling. ABMU favner for vidt, og ivaretar foreløpig ikke spesielt utvikling av bibliotekkompetanse. Her er det behov for en klarere rolledeling mellom organisasjonene.

Kommunikasjon og samarbeid mellom lokallagene i NBF

Det nevnes i debattheftet at det oppleves som en tung og ensom jobb å drive med lokallag.

Kan mer kommunikasjon "på tvers" bidra til mer glød?

Idé- og ressursbank?

Kunne man ha et forum for lokallagenes tillitsvalgte hvor man kan utveksle ideer til virksomhet, kanskje holde kurs og arrangementer hos hverandre og finne andre former for samarbeid? E-post er selvsagt en kanal, men det er viktig å kunne møtes. Kanskje et nettsted? SMH har på sine nettsider en "ressursbank" og har svært god erfaring med den.

Er noe lignende mulig for lokallagene? Det kunne for eksempel være ideer og materiale til arrangementer. Debattheftet fremhever konkurransemomentet her, vi tror mer på deling og samarbeid enn på motivasjonen "flinkest i klassen".

Referat fra SMHs medlemsmøte 3. november 2005 i Sosial- og helsedirektoratet

Referat ved Anette Munthe, UBO, Bibliotek for medisin og helsefag og Kari Austveg, SMH-nytt

SMHs leder, Hilde Strømme, åpnet møtet med å informere om at neste medlemsmøte vil finne sted i Trondheim 21. mars, i tilknytning til det 70. norske bibliotekmøtet. Neste SMH-seminar holdes i Haugesund 13.-14. juni, og det blir medlemsmøte kvelden før seminaret starter.

Første gikk ordet til redaktør for Helsebiblioteket, Magne Nylenna, som informerte kort om dagens status:

Helsebiblioteket er kommet med i forslag til statsbudsjett for 2006. I St.prp. nr. 1 (2005-2006), Del II Budsjettforslaget, Programområde 10 Helse og omsorg, Kap. 0720 Sosial- og helsedirektoratet står det:

Helsebiblioteket

God kvalitet i helsetjenestene fordrer at beslutningene er basert på pålitelig kunnskap om effekt av tiltak. Nasjonalt Elektronisk Helsebibliotek er et prosjekt under den statlige tiltaksplanen for elektronisk samarbeid i helse- og sosialtjenesten, S@mspill 2007. Målsettingen med prosjektet er å etablere en nasjonal, elektronisk informasjonstjeneste med tilgang til faglig kunnskap for helsetjenesten. Utviklingen av nettstedet skjer gjennom et samarbeid mellom Sosial- og helsedirektoratet, Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten og de fem regionale helseforetakene. I tillegg er Legemiddelverket, Den norske lægeförening, Norsk sykepleierforbund og Norges Apotekerforening med som rådgivende instanser i prosjektperioden. Det arbeides i 2005 med å utrede mulige fremtidige organisasjonsformer. Det tas sikte på å publisere Nettstedet Helsebiblioteket i 2006, med elektronisk tilgang til publisert forskning, tidsskrifter og kunnskap tilpasset den kliniske hverdagen.

Ifølge Nylenna er dette svært positivt. Selv om det foreløpig er få tall i budsjettforsla-

get, er ordene forpliktende.

For tiden arbeides det mye med å finne fram til en organisering og administrasjon av Helsebiblioteket som kan være tilfredsstillende for alle parter. En mulig løsning er at Helsebiblioteket blir en selvstendig virksomhet, men administrativt en del av Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten.

Nylennas oppfordring til SMHs medlemmer er å fortsette med å holde sakene "varme" rundt i helseforetakene. Av mer konkrete saker nevnte han at det ønskes tips om praksisnære ressurser som kan være et alternativ til Norsk elektronisk legehåndbok (NEL). NEL oppleves av ledelsen i de regionale helseforetakene som vel mye rettet mot primærhelsetjenesten, og det vil derfor være ønskelig å vurdere også andre ressurser.

Nylenna avsluttet med å be om tilbakemeldinger på det han kalte en "prematuroppfølging" av Helsebiblioteket. Se mer informasjon på SMHs nettsider:

<http://www.smh.no/article.php?id=74&p=>

Styret mottar gjerne ønsker om kurs. Ønskene kan sendes til :

stigerik.nordnes@ulleval.no eller sigrun.espelien.aasen@shdir.no.

"Stemmen – vårt akustiske fingeravtrykk!".

Etter dette var det tid for møtets gjestetaler, logoped Jorid Løvbakk fra Bredtvet kompetansesenter, som kåserte over emnet "Stemmen – vårt akustiske fingeravtrykk!"

Etter en fascinerende innføring i stemmens anatomi og fysiologi, holdt hun et interessant og ikke minst morsomt foredrag om stemmen som sjelens barometer med "talende" eksempler på lett gjenkjennelige stemmer med avslørende navn som "den knirkende akademikerstemmen", "gutta-på-gølvet"-stemmen og mange fler.

På den mer alvorlige siden kunne hun fortelle om psykiske og fysiske grunner til at man kan miste stemmen - eller utvikle en stemme som er anstrengende både å høre på og å bruke, og hvordan man kan få hjelp til et bedre liv når man har slike problemer. Avslutningsvis ga hun eksempler på hvordan riktig bruk av stemmen kan bidra til å få frem et budskap - et aktuelt tema for oss

Nytt fra forskningen

Verdi og effekt av bibliotek tjenester i pasientbehandlingen: en systematisk oversikt

Av Anita Saur Haukvik, Sørlandet sykehus HF, Medisinsk fagbibliotek

Sammendrag og kommentar til

The value and impact of information provided through library services for patient care: a systematic review.

Weightman AL, Williamson J; Library & Knowledge Development Network (LKDN) Quality and Statistics Group.

[Health Info Libr J. 2005 Mar;22\(1\):4-25.](#)

Sammendrag

Formål

Å foreta en systematisk gjennomgang av forskningsstudier for å se på verdien og effekten av bibliotek tjenester med henblikk på helsemessige utfall hos pasienter og/eller tidsbesparelser hos helsepersonell.

Metode

Det ble foretatt et omfattende, systematisk søk i publisert litteratur fram til september 2003 i databasene ERIC, LISA, MEDLINE, PREMEDLINE, EMBASE, The Cochrane Controlled Trials Register og Google. Det ble utført noe manuell søking, referanselister ble gjennomgått, og eksperter på området kontaktet. 28 forskningsstudier fra medisinske og helsefaglige bibliotek, inklusive klinisk bibliotekar-prosjekter, oppfylte minst ett inklusjonskriterium for utfall for helse eller tidsbesparelse.

Artiklene ble kritisk gjennomgått etter internasjonalt aksepterte kriterier. Resultatene ble oppsummert i en narrativ form, da studiene var for uensartede til å kunne oppsummeres statistisk.

Resultat

Det påvises effekt både av tradisjonelle bibliotek tjenester, og av klinisk bibliotekarvirksomhet.

Målt effekt på ulike områder:

Pasientbehandling generelt	37-97%
Diagnose	10-31%
Valg av tester	20-51%
Valg av terapi / behandlingsform	27-45%
Redusert antall liggedøgn	10-19%

Fire studier indikerte at helsepersonell sparte tid grunnet innspill fra den kliniske bibliotekaren, og to viste kost/nytte-effekt.

Konklusjon:

Profesjonelle bibliotek tjenester har positiv effekt på pasientbehandlingen og kan føre til tidsbesparelser for helsepersonell. Det vil ut av disse studiene være mulig å utvikle en praktisk undersøkelsesmetodikk hvor direkte effekt på pasientbehandlingen vises i resultatmålene.

Kommentar:

Problemet artikkelen tar opp, er et av de grunnleggende for oss som jobber i fagbibliotek. Hvordan skal vi rettferdiggjøre vår eksistens? Er vi nyttige nok? Er vi lønnsomme? Blir fru Hansen fortere frisk og får Lille My sin sjeldne diagnose korrekt stilt fordi det finnes et sykehusbibliotek? Og ikke minst: Hvordan skal vi kunne måle det?

Studiene som disse forfatterne har gjennomgått prøver å måle slike problemstillinger på ulike måter. Sammenstillingen er kanskje ikke overraskende, men like fullt oppløftende lesning for oss i bransjen.

Hvis man tenker på å foreta en undersøkelse eller skrive en vitenskapelig artikkel selv, vil en gjennomgang av denne artikkelen være svært nyttig med tanke på å sikre seg at egen forskning får et tilstrekkelig kvalitetssikret studiedesign.

Den narrative formen som sammendraget henviser til, viser hovedfunnene i de ulike studiene i tabeller som går over flere sider. I tillegg til funnene gjennomgås også studienes ulike svakheter. For eksempel kan en undersøkelse være utført av bibliotekets eget personale, og dermed gi "desirability bias" fordi de spurte ønsker å være hyggelige. Eller det kan være at kundene vet at undersøkelsesresultatet vil være et være-eller-ikke-være for tjenesten de har brukt. Responsraten er også med på å avgjøre hvorvidt et resultat er troverdig eller ikke.

Litt om tidsskriftet og forfattergruppen:

Tidsskriftet Health Information and

Libraries Journal er tidligere utgitt som Health Libraries Review, og utgis av Chartered Institute of Library and Information Professionals (CILIP) Health Libraries Group (HLG) i Storbritannia. (1) Forfatterne sitter i NHS Library and Knowledge Development Network (LKDN) Quality and Statistics Working Group. (2)

NHS-LKDN har følgende mål:

"To support, work, plan and campaign for the excellence of care through evidence-based practice and lifelong learning, by developing and providing high quality knowledge, information and library services."

LKDN Quality Panel jobber med utgangspunkt i dette blant annet med å utarbeide et validert verktøy for framtidige målinger.(3) Denne artikkelen er et bidrag i denne prosessen.

Litteratur:

1. CILIP-HLG

<http://www.cilip.org.uk/specialinterestgroups/bysubject/health>
(Oppslag 26.11.05)

2. National Health Service (NHS)

<http://www.nhs.uk/>
(Oppslag 26.11.05)

3. NHS Library and Knowledge Development Network (LKDN) Quality and Statistics Working Group

http://www.lkdn.nhs.uk/documents/lkdn_quality_workplan_2004.pdf
(Oppslag 26.11.05)

Ny bok om litteratursøking i medisin og helsefag

Intervju med forfatterne

Av Liv Vikan, medisinsk fagbibliotek, Sykehuset Levanger

I høst debuterer to SMH-medlemmer som fagbokforfattere. Astrid Kilvik og Liv Inger Lamøy som begge er bibliotekarer ved Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST), har kommet med en ny bok som omhandler litteratursøking i medisin og helsefag. Vi tenkte det kunne være interessant å få noen tanker fra dem omkring prosessen med å skrive en fagbok ut fra deres ståsted som bibliotekarer.

Boka tar opp tråden etter et annet bokprosjekt, fra 2002: *Litteratursøk: søk etter artikler i tidsskriftdatabaser for medisin og helsefag* av førstelektor Arve Vorland Pedersen og stipendiat Geir Oterhals. Astrid Kilvik skrev et bidrag til den boka, men denne gang er det altså bibliotekarene som står for hele innholdet. Både Astrid og Liv Inger har bred erfaring med litteratursøking gjennom undervisning og veiledning av studenter, forskere og praktikere i helsesektoren.

Var forlaget tent på idéen?

Det var vi som kontaktet forlaget. Vi la frem idéen med utgangspunkt i boka fra 2002 og skisserte hvordan vi kunne tenke oss å avgrense og organisere innholdet. Forlaget var positivt fra første stund.

De har gjort det praktiske, som å innhente tillatelse fra databaseleverandørene til å gjengi skjermbilder osv. Forlaget har også brukt en fagkonsulent som har kommet med nyttige tips, men innholdet er altså vårt ansvar. Vi har ikke konkret avtale om revideringer av boka, men har gjort det klart overfor forlaget at det kan bli nødvendig. De er i utgangspunktet med på det.

Hvordan har arbeidsgiveren deres, Høgskolen i Sør-Trøndelag, stilt seg til dette prosjektet?

Boka er skrevet i fritida og er utgitt av oss som forfattere, ikke som ansatte ved Høgskolen i Sør-Trøndelag. Det har blitt mange seine kvelder og noen helgetimer i løpet av vinteren. Vi startet arbeidet i januar og leverte inn siste korrektur i september.

Det krever litt mot å stå fram med egen bok?

Klart det følger litt nervøsitet med det å stå fram på denne måten. Det er uvant for oss å dokumentere det arbeidet vi gjør som bibliotekarer, i hvert fall i det offentlige rom. Samtidig har vi tenkt sånn at vi har skrevet om det vi jobber med hver dag, det vi kan. Så hvorfor ikke? Egentlig føles det ganske naturlig å skrive ei slik bok. Og vi har tru på at mange kan ha nytte av den! Vi har også fått mye positiv respons fra kolleger og fagmiljø både underveis i skriveprosessen og nå etter at boka er lansert. Kjempemyggelig og skikkelig oppmuntrende!

Blir dere rike på dette...?

Temmelig lite, om en ser bort fra ære og berømmelse... Nei da, vi har en standardkontrakt med forlaget om en liten prosentdel av salget. Så rike blir vi nok ikke. Men artig har det vært og vi har lært masse underveis!

Litt mer om boka

På bokas bakside står det: "Dette er boka for deg som har behov for aktuell og relevant litteratur innen helse og medisin. Den passer spesielt godt for deg som studerer, som underviser i høyere utdanning, eller som jobber i helsesektoren, på sykehus, legesentre, fysikalske institutter og lignende.

Boka kan brukes både som starthjelp og oppslagsverk. Første del er en introduksjon til litteratursøking generelt og gir nyttige tips og konkrete råd. Andre del presenterer praktiske veiledninger til en rekke helsefaglige artikkeldatabaser. Du får vite hva de forskjellige databasene inneholder og

---

hvordan du trinn for trinn går fram for å søke i dem.

Boka har fokus på artikkeldatabaser som i hovedsak byr på vitenskapelig og annen faglig, kvalitetssikret informasjon. Artikkeldatabasene som gjennomgås er: AMED, Cinahl, Cochrane Library, EMBASE, Medline/PubMed, Norart, PsycINFO, SPORT-Discus og SveMed+."

Kilvik, Astrid: Litteratursøking i medisin og helsefag : en håndbok / Astrid Kilvik og Liv Inger Lamøy. - Trondheim : Tapir akademisk forlag, c2005. - 207 s. : ill. kr 295.

ISBN 82-519-2049-3

Hvor godt kjent er SMIL i norske folkebibliotek?

Av Anette Munthe og Heidi Fossum, UBO, Bibliotek for medisin og helsefag

Det er nå mer enn ett og et halvt år siden databasen SMIL – Skandinavisk medisinsk informasjon for legfolk - ble lansert, og vi som jobber med denne databasen syntes derfor det var på tide å undersøke hvor godt kjent denne databasen er i norske bibliotek. I sommer gjorde vi derfor en liten undersøkelse med utgangspunkt i følgende hypotese: SMIL er godt kjent i norske folkebibliotek.

Denne hypotesen ville vi teste ved å sjekke nettsidene til alle norske folkebibliotek for å se om de har lenke til SMIL.

Vi har ikke laget noen definisjon for hva som er en lenkesamling, men mener en lenkesamling bør gjenspeile en intensjon om å gi brukeren tips om gode, eksterne nettstedet utover adresser og bibliotekskataloger. Det må understrekes at dette er en relativt enkel undersøkelse, og vi har ikke drevet nitid granskning av hvert enkelt nettsted. Det vi formidler må derfor betraktes som et inntrykk snarere enn vitenskapelige fakta.

Vi tok utgangspunkt i Biblioteksentralens Bibliotekveiviser <http://www.bibsentr.no/nettveiviser/bibliotekveiviseren.shtml>, og vurderte til sammen 453 biblioteks nettsteder. En del av disse er riktignok ikke egne nettsteder, men kun en side med informasjon om biblioteket. Disse er allikevel inkludert i undersøkelsen.

Resultatet av datainnsamlingen er som følger:

161 (35,54%) av bibliotekene har noe som kan kalles lenkesamlinger. Av de 292 (64,46%) som ikke har egne lenkesamlinger har 14 lenker til andre biblioteks lenkesamlinger. 12 av disse har lenker til Deichmans [Detektor](#).

Av de 161 lenkesamlingene vi fant er det 21 som har lenker til noe som faller innenfor emnet Medisin/Helse. Av disse 21 er det 13 som har lenke til [SMIL](#).

Tolkning av dataene:

Norske folkebiblioteks hjemmesider er generelt veldig enkle.

Under halvparten av bibliotekene har opprettet egne lenkesamlinger for å hjelpe brukerne til å finne fram på nettet. Av de bibliotekene som ikke har egne lenkesamlinger

---

er det svært få som har lenker til andre biblioteks lenkesamlinger, som for eksempel Detektor. Spørsmålet er om dette skyldes at mange bibliotek ikke ser det som sin oppgave å veilede brukerne til informasjon på Internett – eller at de rett og slett ikke kjenner til Detektor – eller ikke liker den? Det kan i alle fall ikke være snakk om at det ville medføre mye ekstraarbeid å lage en slik lenke.

De lenkesamlingene som finnes domineres i stor grad av lokalt stoff, litteraturstoff, samt nyheter og offentlig informasjon.

Det er altså 21 bibliotek som har lenker til

medisinsk/helsefaglig informasjon på sine hjemmesider. Vi mener det er rimelig å anta at alle disse ville lenke til SMIL om de hadde kjent til den.

Vår konklusjon er derfor at selv om 62% av de bibliotekene som har medisinske/helsefaglige lenker på sine nettsider har lenker til SMIL, så er det ikke nok til å styrke vår hypotese om at SMIL skulle være godt kjent i norske folkebibliotek.

SMIL vil derfor bli presentert og demonstrert på det 70. norske bibliotekmøte i Trondheim i mars 2006.

Psykiatriavisen ved Sykehuset Innlandet HF

Av Monica Stolt Pedersen, bibliotekar Sykehuset Innlandet HF Sanderud

Ved Sykehuset Innlandet HF Divisjon Psykisk Helsevern gis det ut en internavis som heter Psykiatriavisen. Det er assistentlege Øystein Eiring som er grunnlegger, redaktør og hyppigste journalist i avisa. Psykiatriavisen ble i utgangspunktet startet i forbindelse med et internt prosjekt om evidensbasert psykiatri. Dette prosjektet er lagt på is, men Psykiatriavisen er høyst levende og et godt "restprodukt". Målgruppen er alle som arbeider innen psykisk helsevern og helsearbeid i Hedmark og Oppland.

Avisen kommer ut omtrent hver 14. dag. Den sendes ut elektronisk på mail til abonnentene og legges i tillegg ut som pdf-fil på divisjonens nettsider. Hensikten med avisa er å presentere oppsummert kunnskap fra norsk og internasjonal forskning. Eiring søker for det aller meste i Cochrane der han finner et godt utvalg og godt stoff. I tillegg bruker han Clinical Evidence og den noe friskere Bandolier. Han abonnerer også på TOC's fra de største internasjonale psykiatritidsskriftene. Det meste av norske forskningsrapporter refereres.

Når en artikkel er skrevet er det vanlig at det blir bedt om et intervju med en fagper-

son på feltet, eller at vedkommende blir bedt om å kommentere artikkelen. Dette for å sette forskningen inn i en klinisk og lokal hverdag. Det kommer også tidvis inn spontane kommentarer. Dette er noe som bidrar til både diskusjon og interesse omkring faget psykisk helsevern, og er en hjelper i behandlingshverdagen.

Etter et par år med Psykiatriavisen og interesse og arbeid med evidence-based mental health, har han blitt mer moderat i sin iver i forhold til det noe kontroversielle området evidence-based medicine eller kunnskapsbasert praksis. Han bruker lettere begrepet oppsummert kunnskap, som han stadig mener det må bli mer av direkte i den kliniske hverdagen.

Øystein Eiring er også redaktør i Emnebiblioteket for psykisk helse i Helsebiblioteket. Her vil det samles mye stoff innen fagområdet som vil bli presentert og vurdert etter visse kriterier. Vi gleder oss til å se de første resultatene av arbeidet i løpet av høsten 2005.

(Intervjuet ble gjort 3.juni 2005. I høst kom helsebiblioteket og emnebibliotek Psykisk helse på lufta.)

Studiebesøk fra St.Petersburg

**Av Elisabeth Akre, Eva Alopaeus, Elisabeth Husem, Astrid Müller
SMHs Baltic Sea Region Committee og The Nordic Baltic Group for
Medical and Health Information**

Som en del av det Nordisk-Baltisk-Russiske samarbeidsprogrammet for medisinske bibliotekarer, var seks bibliotekarer fra St. Petersburg på studiebesøk til Oslo, Gøteborg og Stockholm i april.

I oktober 2003 var en nordisk gruppe, sammen med SMHs litauiske samarbeidspartner Meile Kretaviciene fra Kaunas, på studiebesøk til medisinske bibliotek i St. Petersburg. Vi opplevde tradisjonsrike bibliotek i ærverdige, historiske bygninger. Både institusjonene og bibliotekene vi besøkte hadde historisk medisinsk betydning, og bibliotekarene var stolte og glade over å vise frem sine enestående samlinger av unike og bevaringsverdige medisinske bøker.

Vi fikk kontakt med bibliotekledere fra seks bibliotek innen medisin og helsefag, og på et planleggingsmøte for det videre samarbeidet kom det frem sterke ønsker om kurs. De første kursene ble holdt i juni 2004 i St. Petersburg. Men mer enn noe annet ønsket de å komme til de nordiske land på studietur for å hente inspirasjon og ideer til å utvikle sine bibliotek.

I april 2005 klarte vi å strekke et knapt budsjett til å finansiere reise for to bibliotekarer til Stockholm, to til Gøteborg og to til Oslo. Alle seks hadde deltatt på kursene i 2004. Gjestene bodde hjemme hos sine respektive vertskap og spiste også de fleste måltidene der.

Vertskap i Oslo var Elisabeth Husem, Astrid Müller, Elisabeth Akre og Hilde Strømme. Den sterkeste opplevelsen hadde nok Elisabeth Husem som hadde gjestene Galina Kovalchuk og Galina But boende hos seg - og ingen av dem snakket engelsk! Men det er utrolig hva man kan uttrykke med annet enn ord, og samboerskapet gikk riktig bra. I Stockholm var Marie Källberg fra Karolinska sjukehuset vertskap, og i Gøteborg var det Eva Alopaeus fra Sahlgrenska sjukehuset som tok imot. Også her var det språklige utfordringer!

Galina og Galina i Oslo 20-24. april

Galina But er bibliotekdirektør på MAPS (Medical Academy of Postgraduate Studies), som er SMHs samarbeidspartner i St. Petersburg. Galina Kovalchuk er bibliotekdirektør på The Pavlov State Medical University Library. MAPS tilbyr etter- og spesialistutdanning, Pavlov-universitetet har grunnutdanning for leger.

I Oslo var vi så heldige å få Meile fra Kaunas for å ta hånd om den viktige oppgaven å være tolk og veileder. Det ble to intense og innholdsrike faglige dager for henne og våre russiske kolleger. Den første dagen ble Galina og Galina presentert for alle sider av virksomheten på Bibliotek for medisin og helsefag, Universitetsbiblioteket i Oslo. De fikk en grundig innføring i daglig arbeid med publikum, samlinger og undervisningsvirksomhet. Andre dag var det besøk på flere institusjoner:

- Folkehelseinstituttet
- Ullevål universitetssykehus Medisinsk bibliotek
- Ullevål universitetssykehus Læresenteret
- Sosial- og helsedirektoratet.

Dagen ble avrundet med et uformelt miniseminar og mottagelse for medisinske bibliotekarer og andre som er interessert i russisk- norsk samarbeid. Galina og Galina presenterte sine bibliotek for interesserte tilhørere, på russisk med Meile som tolk. De to bibliotekene fremsto som svært forskjellige med hensyn til driftsmidler, lokaler og utstyr. MAPS har tydelig langt bedre finansieringsmuligheter enn Pavlov-universitetet.

Den siste dagen fikk gjestene en sightseeingrunde i Oslos aller beste vårvær, og en tur på fjorden var en nytelse selv i april.

Det var unektelig litt språkproblemer, men til tross for dette var kommunikasjonen upåklagelig, selvsagt med god hjelp fra Meile. Vi ser frem til å fortsette samarbeidsprosjektet, hvis vi bare kan klare å finansiere det!

Hva gjorde faglig sterkest inntrykk på gjestene? Åpne hyller er det foreløpig lite tradisjon for i St. Petersburg, og det var en ny opplevelse med bibliotek hvor brukerne har fri adgang til samlingene. Dette var også noe av det vi som vertskap så det som viktig å formidle. Organisering av brukertjenester og brukerundervisning var andre områder som tydelig ga nye impulser, og de bemerket også omfanget av elektroniske ressurser og bruken av disse. Begrepet "pasientinformasjon" var helt nytt for gjestene. Brevene nedenfor, som vi publiserer med tillatelse fra forfatterne, sier mer om hvilke inntrykk og impulser de tok med seg tilbake til St.Petersburg.

Brev fra St. Petersburg

"Dear colleagues!

Thank you again for your wonderful hospitality!

The time spent in Göteborg, Sweden, was unforgettable. We received a lot of new helpful information and learned different aspects of library work in Sweden. It is very difficult to single out the most interesting features of your work.

We liked very much the principle of open shelves in all libraries; it is very convenient both for readers and for staff. And besides that, such a principle trains readers to be self-dependent. In this connection we were greatly impressed by the librarians' accounts about "lunch & learn" for staff at Sahlgrenska universitetssjukhuset/Östra and Sahlgrenska universitetssjukhuset/Mölndal. We could imagine this picture quite clear. It is a brilliant idea for a busy hospital staff to be informed by the library while eating.

We would like to mention that all five libraries of Sahlgrenska universitetssjukhuset are very comfortable and with a cozy and home like atmosphere. Our visit to the Biomedical Library of the Göteborg University was also very interesting.

Especially we liked the Learning Resource Center for the three year education for nurses. The atmosphere speaks for itself, it is made for a PERSON and every reader

could find there his (or her) own comfortable place.

The special studio for dyslectic students provoked a kind of emotional shock. Not because of the equipment but by the humane approach to the problems of the individual. The same approach could be seen at the Silent Rooms and the Group Study Rooms.

We would like to say that the Electronic catalog of Biomedical Library (we saw its version in English in St Petersburg) is very suitable and besides that is very aesthetic, especially it's scanned part.

The whole program was very comprehensive. The acquaintance with different libraries and librarians brought us a lot of food for thoughts. We realize quite well that some time our decisions depend not on our financial opportunities but on our mentality.

With kind regards and thanks for your patience.

Yours sincerely

Natalia Livshits and Elena Ganina.

Study visit to Stockholm

Larisa Zhmykova fra MAPS og Tamara Monakova fra Leningrad Regional Scientific Medical Library bode hos Marie Källberg. De besøkte det medisinske biblioteket ved Karolinska universitetssjukhuset og Danderyds offentlige bibliotek en dag, og Karolinska Institutets universitetsbibliotek og biblioteket på Stockholm Södersjukhus den andre dagen. Natalia Berg fra Karolinska universitetssykehus bibliotek er russisktalende, og siste dag tok hun gjestene til to andre bibliotek, og viste dem også rundt i Stockholm.

Med god planlegging og en åpen holdning får man mye igjen for å ha utenlandske gjester. Erfaring fra samarbeidet med de baltiske land viser tydelig at gjensidige studiebesøk har stor verdi for alle som er involvert i et partnerskap, både profesjonelt og personlig. Vi har lært at personlige forhold er viktig for å utvikle et godt og vedvarende profesjonelt samarbeid. Det er ikke minst viktig å få lære hverandres land og kultur å kjenne.

Rapport fra studiebesøkene ligger også på <http://www.norskbibliotekforening.no/site/baltic>

UKSG (United Kingdom Serials Group) Conference, Herriot-Watt University, Edinburgh, 11-13. april 2005

Av Margaret Ellebye, UiO, Bibliotek for medisin og helsefag

UKSG presenterer på sine årlige konferanser forskjellige aspekter ved produksjon og akkvisisjon av tidsskrifter, og fordi tidsskriftprisene stiger i utakt med bibliotekenes budsjetter, var hovedtemaene i 2005 hyperaktuelle: Open Access (OA) og Big Deals.

Open Access (OA)

Forlagenes virksomhet er av stor interesse for finansmarkedet, spesielt utgivelse av tidsskrifter. Når bibliotekenes budsjetter ikke stiger i takt med prisene, betyr det oppsigelser av abonnemeter. Forlag som utgir STM ("science, technology, medicine")-tidsskrifter er under et særlig stort press, fordi prisene øker i takt med pengeforbruket i forskningen. Tidsskrifter som får færre anmeldelser er billigere å produsere, og dermed rammes forlagene av "unbundling". De beste forskerne velger å sende manuskriptene sine til de mest prestisjefylte tidsskriftene, og 24% av titlene får 80% av oppmerksomheten.

Akademikernes lønn og forfremmelse er til en viss grad avhengig av hvor artiklene deres publiseres. Derfor er forlagene litt tilbakeholdne når det gjelder OA. National Institutes of Health i USA anbefaler gratis tilgang til artikler etter 6 måneder, men det er selvfølgelig artikler publisert i løpet av de siste 3-6 måneder som er de mest ettertraktede, og derfor er bibliotekene høyst uvillige til å si opp de trykte tidsskriftene.

Open Access sprer informasjonen på nettet og er ikke avhengig av bibliotekene. Noen forlag er villige til å gå nye veier. F.eks. har Springer tatt i bruk "Open Choice", hvor en forfatter kan velge om artikkelen skal utgis tradisjonelt - med tilgang bare for abonnenter - eller som OA, med åpen tilgang for alle. Artiklene behandles ellers på samme måte. (En ulempe med "Open Choice" er at noen artikler i et hefte er gratis, mens andre er begrenset til abonnenter.)

Oxford University Press (OUP) har fått midler fra Joint Information Systems Committee (JISC), en offisiell gruppe som gir veiledning til universiteter og høyskoler i

Storbritannia i bruk av IKT for å støtte open access-utgivelser. OUP har nå to typer OA i sitt "Oxford Open"-program. Med tidsskriftet *Journal of experimental botany* prøver Oxford journals ut et "delvis" OA-system ("Optional Open Access") hvor forfatterne betaler GBP 250,- per artikkel for at artiklene omgående skal bli tilgjengelige for alle. Hvis de ikke ønsker å delta i programmet er artiklene tilgjengelig kun til abonnenter i ett år (deretter er artiklene gratis, uansett). Forfattere fra UK får refundert beløpet fra OUP.

Nucleic acids research, som er "full open access", har et publiseringsgebyr på GBP 900,- per artikkel. Dette gebyret får britiske forfattere dekket fra JISC. For forfattere fra uland er det gratis eller reduserte gebyrer. Det er en betingelse at artiklene deponeres samtidig i PubMed Centrals arkiv. Artiklene kan brukes og kopieres ubegrenset av forskere på betingelse av at fullstendig informasjon om forfattere og andre bibliografiske detaljer oppgis. Ingen artikler kan gjengis kommersielt uten samtykke av OUP, og forfatterne beholder copyrighten.

Det er altså to veier til OA, enten å publisere i OA-format (som "peer-reviewed" tidsskrift), eller å publisere i et tidsskrift som utgis i abonnement, men deponere en kopi i et OA-arkiv ved institusjonen eller i et emnebasert, sentralt arkiv.

En av fordelene med OA er at artiklene er tilgjengelige samtidig over hele kloden. Dette gir økt bruk og økt sitering. I tillegg blir artiklene arkivert for langvarig oppbevaring og tilgang. På konferansen ble det anbefalt at man publiserer i et bra tidsskrift OG deponerer en kopi i et OA-arkiv.

Big Deals

Det andre store temaet på konferansen var "Big Deals", d.v.s. avtaler med et forlag om å kjøpe inn alle, eller de fleste, titlene som utgis av et forlag, i stedet for enkelttitler. Brukerne får tilgang til mange titler, inkl. mange som kanskje ellers ikke ville blitt innkjøpt, og bibliotekene finner dem relativt ukompliserte å håndtere. Men de koster, og spesielt er prisene for STM-pakker høye.

Wiley og Springer planlegger nå nye typer avtaler, men de fleste forlagene er ikke særlig fleksible med sine pakker, noe historien om forholdet mellom Triangle Research Libraries Network i North Carolina og leverandørene Elsevier ScienceDirect og Blackwell Synergy tydelig illustrerer. Nettverket var et konsortium av 4 universiteter med tilsammen 10 bibliotek som samarbeidet om innkjøp av tidsskrifter. En komité i Nettverket avdekket at "STM-forlagene" tok uforholdsmessig mye betalt for tilgang til sine tidsskrifter.

De to forlagene Elsevier og Blackwell var lite fleksible til å forhandle, og Nettverket måtte gå drastisk til verks. Bibliotekene i konsortiet sendte ut informasjon om situasjonen til alle brukerne ved universitetene med forslag til løsninger, og det ble bestemt at hver enkelt tittel skulle vurderes av hvert universitet basert på undersøkelser om hvilke titler det var som faktisk ble brukt.

Resultatet ble at avtalene ikke ble fornyet, og alle titlene utgitt av disse forlagene forsvant fra abonnementslistene. De fire universitetene fikk støtte fra de vitenskapelig ansatte, bibliotekansatte, studentgruppene og tidsskriftagentene. For å betjene brukerne bestilles nå artikler fra leverandører som CISTI (Canadian Institute for Science and Technical Information), Ingenta og MetaPress, samt via referanselenking gjennom emnebaserte databaser, istedenfor gjennom ScienceDirect eller Blackwell. Universitetene mistet tilgangen som de tidligere hadde gjennom konsortiet. De måtte betale mer per tittel etter oppsigelsene enn året før, og de måtte si opp et stort antall titler - flere enn forventet - for å holde seg innenfor budsjettene.

Oppsummering

Det var mange foredrag om andre emner også på konferansen. I tillegg var det mange "briefing sessions" og workshops, som til sammen dekket et bredt spekter av temaer. De mange stands var viktige møtepunkter for å diskutere nye idéer fra forlag og agenter, og ga gode muligheter for å lære noe nytt. Ikke minst var det fint med det sosiale aspektet, som inkluderte en stor festmiddag ved National Museum of Scotland, og en middag med konferansens berømte quizz!

Abstrakter og noen av foredragene finnes på: <http://www.uksg.org/events/previous.asp#2005conf>

¡Futuro Magnífico! Celebrating Our Diversity

Rapport fra den amerikanske Medical Library Associations årlige konferanse i San Antonio, Texas, mai 2005

Av Kari Austveg, UBO, Bibliotek for medisin og helsefag

Det optimistiske mottoet for årets konferanse ("Storslagen framtid!"), var på spansk, ikke bare fordi konferansen ble holdt i en by hvor flertallet av befolkningen har spansk som førstespråk, men også som en understrekning av at konferansen hadde som uttrykt målsetting å feire mangfoldet i det amerikanske bibliotekvesen.

MLAs årlige konferanser følger et fast format: fra kl. 9 til 12 er det samling i plenum med inviterte talere av høy kvalitet. Etter lunsj er det et stort antall parallellseminarer i mindre rom om et vidt spekter av emner med tre-fire innslag på hvert seminar. Disse seminarene er de "menige" medlemmenes anledning til å fremføre en presentasjon – gjerne sammen med flere kolleger – og oppfinnsomheten og kreativiteten var imponerende.

Parallelt med seminarene var det utstillinger ("exhibits") i et stort rom hvor man kunne lære en masse om databaser og leverandører. Hvor mye man får ut av et slikt tilbud er nok veldig individuelt, ikke minst er det avhengig av hvor frimodig man er i forhold til å oppsøke den enkelte stand og stille spørsmål og be om demonstrasjoner.

Som alle konferanser bød også denne på rikelige anledninger til å bli kjent med kolleger fra andre land. Byens sentrum og utesteder var "dominert" av bibliotekarer som avslørte seg ikke bare ut fra sin stereotypetype fremtoning (ja, amerikanske bibliotekarer *ligner* virkelig på norske!), men for sikkerhets skyld også ut fra navnskilt rundt halsen og konferansemappe i hånden. Viljen til å ta kontakt må vel generelt sies å være større hos amerikanske enn norske bibliotekarer, noe som sterkt bidrar til trivsel og trygghet ved en så stor konferanse.

Et kveldsarrangement spesielt for oss "internasjonale" ga muligheten til kontakt også med ikke-amerikanske kolleger. Her dominerte riktignok delegater fra andre engelsktalende land (canadiere, briter og australiere, som klaget over at de ikke ble forstått av amerikanerne...). Men her var også delegater fra Afrika, i tillegg til noen

få andre fra Europa. Fra Norge var det Hilde Strømme i tillegg til meg som deltok.

Konferansens høydepunkt var uten tvil foredragene til de inviterte talerne - først og fremst Joycelyn Elders, president Clintons "surgeon general of the US Public Health Service" fra sommeren 1993 til januar 1995, da han måtte ofre henne fordi hun ble for kontroversiell. Elders holdt en flamme-tale om det hun kalte det "ikke-eksisterende amerikanske helsesystem", med en lang rekke nedslående eksempler og tall som tydelig illustrerte tilbakegangen for Amerikas fattige de siste årene: 42 mill. amerikanere mangler helseforsikring i dag; for ti år siden var det "bare" 37 mill. Denne utviklingen har blant annet ført til at barnedødeligheten blant svarte nyfødte nå er høyere enn i noe annet industrialisert land.

Utgiftene til konferansen beløp seg til ca. kr. 17.000, totalt. Bare konferanseavgiften var på nærmere 4.000 kroner, og konferansehotellet var *dyrt*, ca. kr. 1.200 pr. natt. I tillegg kom selvfølgelig flybilletten, men siden man kan få en forholdsvis rimelig billett til USA ved å shoppe litt, så ble ikke det å delta fra Norge vesentlig dyrere enn å komme fra et annet sted på det amerikanske kontinentet.

Neste års konferanse skal være i Phoenix, Arizona, 19.-24. mai.

Utbyttet av en slik konferanse kan oppsummeres i tre ord: *inspirasjon, inspirasjon, inspirasjon*. Å kunne fråtse i interessante foredrag og presentasjoner og kommunisere med kolleger fra andre land i flere dager i en deilig by – MLA er ikke likegyldige m.h.t. hvilke konferansebyer de velger! - er direkte livgivende og sterkt stimulerende

---

for arbeidslysten i lang tid etter hjemkomst.

Det amerikanske bibliotekvesen er en liberal oase i et land som ellers virker underlig lite opptatt av at de faktisk er i krig. Det mest aktuelle eksempel på dette er den amerikanske bibliotekforenings innbitte kamp mot lover og forordninger som har som mål å tvinge bibliotekene til å utlevere data om lånere - spesielt the USA Patriot Act, som gikk lynraskt og nesten enstem-

mig gjennom Kongressen like etter 11. september 2001 (kombinasjonen American Library Association og Patriot Act gir over en million treff i Google).

Et tydelig eksempel fra årets konferanse i San Antonio var at en så omstridt person som Joycelin Elders ble hyllet og applaudert av en unison forsamling. Som bibliotekar i "fremmed land" gir dette en god følelse m.h.t. hvilke mennesker vi er i båt med.

EAHIL Workshop Palermo, Sicilia 23.-25. juni 2005

Implementation of quality systems and certification of biomedical libraries

På de følgende sidene i SMH-nytt kan dere lese referater fra workshopen i Palermo. Som dere vil se, var Norge godt representert med 4 foredrag,. VIKO fra NTNU hadde dessuten en poster.

Alle foredrag er tilgjengelige på http://www.pa.izs.it/eahil/eahil_index_en.htm

Et overblikk..... v/Signe Emile Romuld

Sicilias største by Palermo, og det fantastiske vakre Palazzo dei Normanni, var "sete" for EAHIL workshop denne gang. Palazzo dei Normanni har siden 1947 vært sete for den sicilianske regionalregjering, men ble grunnlagt av araberne i det 9. århundret, og har opp gjennom tidene også vært kongeslott. Palasset inneholder dessuten et av verdens vakreste kirkerom, Cappella Palatina. Her fikk vi en omvisning, og kunne beundre noen av Italias flotteste mosaikkarbeider.

Åpningsseremonien var preget av eldre, alvorlige menn i pene dresser, og satte ikke varige spor, men det gjorde derimot serveringen! Velkomstmiddagen foregikk i palassetts vakre hage, hvor flotte italienske kelnerer skjenket vin villig vekk, og det bugnet av velsmakende lokale spesialiteter! De påfølgende lunsjene og kaffepausene foregikk samme sted, og sørget for at arrangementet slett ikke kunne forveksles med noen slankekur. Heldigvis er det slik at man lever lenge på Middelhavskost! Gallamiddagen som fulgte fredag kveld, holdt samme upåklagelige stil som resten av arrangementet. Lokalitetene for middagen var enda et palass; Palazzo Butera. Sittende ute på en vakker balkong i den varme sommerkvelden, ble vi traktert på italiensk vis, med et niretters måltid! Det tok riktignok fryktelig lang tid å servere all denne maten, men kelnerne passet på at vi aldri var tomme for vin i glassene.

Til det sosial programmet hørte også en tur til den hyggelige lille byen Cefalù, hvor noen benyttet anledningen til å bade, mens andre ble med på en guidet tur i byen.

Deler av arrangementet ble noen ganger litt preget av at punktlighet og detaljer kanskje ikke er italienernes sterkeste side. Akustikken i foredragssalen var dårlig, men hodetelefoner løste etterhvert det problemet. De fleste husker kanskje også de klikkende hælene til de nette, rødkledte vertinnene som stadig trippet rundt i salen for å rette på ett eller annet! Stil og eleganse hadde de i rikt monn!

Meny for gallamiddagen

Tartara di gambero com scampi in salsa di crostacei

Perle di riso carnaroli con branzino e finocchietto

Capellacc al pest in salsa di pomodoro alla francese e basilico fritto

Filetto di ricciola in salsa mediterraneo

Mazzetto di fagiolini al bacon e patate al vapour

Cuore di filetto al pepe rosa

Compose di verdure grill

Insalata di frutta al profumo di mandarin

Bauletto di pasta bianca e ricotta in salsa di anguria

*Vino delle cantine cusimano
Spumante duca salaparute
Open bar Siciliano, Caffè`*

Innledningsforedrag:

Quality and quality systems in libraries.

Roswitha Poll - Past director University Library Münster, Germany

Referent: Signe Emilie Romuld, Helsetilsynets bibliotek

Kvalitet og kvalitetssystemer var hovedtema for konferansen, og innledningsforedraget ga et overblikk over kvalitetsteorier, definisjoner og standarder, både til bruk i bibliotek, og mer generelt. Kvalitet er ikke lett å måle, og betyr forskjellig for forskjellige personer. Noe av hovedbudskapet i Polls innlegg var at god kvalitet for noen ikke nødvendigvis var det for andre – og at det derfor er svært viktig at tjenestene våre tilpasses brukernes behov.

Kvalitetsindikatorer for bibliotek har vært utviklet over mange år, og det finnes nå standarder som er i bruk både i de enkelte bibliotek, og i større internasjonale eller regionale prosjekter.

Fram til nå har kvalitetstenkingen vært mest opptatt av å måle effektivitet og kost/nytte-analyser. Men nå dreier fokus seg mer mot effekt av tjenestene, og det utvikles flere metoder for å kunne måle dette.

Modeller som ble gjennomgått var blant annet:

ISO-9000 (Internasjonal standard for kvalitetsstyring)

TQM (Total quality management, med mer fokus på brukeren og organisasjonskultur enn ISO)

EFQM (European Foundation For Quality Management, Helhetlig modell som ser på hele virksomheten, hvilke virkemidler som settes inn, hvilke resultater som oppnås og sammenhengen mellom virkemidler og resultater) Denne modellen brukes blant annet i folkebibliotek i Nederland.

Benchmarking (måling av prestasjoner i

egen virksomhet sett opp mot prestasjoner i andre tilsvarende virksomheter. Brukes bla. i Sverige, Norge og Nederland)

I tillegg til den teoretiske gjennomgangen av metoder og standarder, kom Poll også med tips om hvordan det enkelte bibliotek kan drive med kvalitetsutvikling:

1. Mission and general goals should be defined before starting.
  2. The first step should be to assess user opinions by a satisfaction survey.
  3. The next step could be self-assessment in the library by using the EFQM model or a SWOT-Analysis.
  4. As the first 2 steps are rather subjective, in the next step more objective performance indicators should be used.
  5. In order to validate the results of performance measurement, the scores should be compared with those of other libraries. For comparison, the mission, structure and clientele of the libraries should be similar.
  6. Having now assessed the quality of services by user and staff opinion, performance measurement and benchmarking, it should be possible to trace problems and failures and to define possible improvements.
- The next step will be to revise existing goals and to re-allocate resources to the goals.
- Quality and quality systems in libraries

Og deretter er det bare å starte på nytt. Kvalitetsutvikling er en kontinuerlig prosess!

Et standardisert kvalitetssystem for brukerundersøkelser i bibliotek, er LibQual. For mer info: <http://www.libqual.org/>

Session one: Users needs

Referent: Signe Emilie Romuld, Helsetilsynets bibliotek

Libraries - Meeting the needs of todays users. J Backus

Internettets utbredelse har etter hvert satt sitt preg på søkeatferden til både forskere, leger og folk flest. Internett er nå en så naturlig del av dagliglivet, at de som ikke bruker nettet må regnes som en minoritet. Pew Research Center anslår i sin rapport "Trends 2005" at over 70 % av den voksne befolkningen i USA er online hver dag. Det samme tallet for 2000 var 45 %. Leger oppgir at 50 % av den tiden de bruker på nettet er av profesjonell art. Dette betyr at våre brukere begynner å bli mer avansert, og de stiller større krav, noe vi må ta hensyn til i utformingen av våre tjenester. For å tilpasse og forbedre tjenestene, må vi kjenne brukerne godt. Lacroix viste til at amerikanske leger bruker både PubMed og Medline+. Medline+ scorer høyest på den amerikanske indeksen over over hvilke tjenester brukerne er mest fornøyd med. (2015--the future of medical libraries.N Engl J Med. 2005 Mar 17;352(11):1067-70)

Lacroix hadde følgende spådommer om hvordan situasjonen vil være i 2015:

- Tilgang overalt - også trådløs
- Pasientjournaler med lenker til pasientinformasjon
- Biblioteket som sted er verdsatt
- Artikler vil leve sitt eget liv
- Multimediabibliotek
- Digitale bibliotek trenger fortsatt bibliotekarer
- Bibliotekaren er en del av et tverrfaglig team

Andre trender som ble nevnt var Googleeffekten: 60 % av treffene i Medline Pluss kommer via Google. Vi ser at ny teknologi i form av RSS tas i bruk, og tjenester gjøres tilgjengelig på PALM og mobil. Og i takt med at brukerne endres - må vi stadig endre og forbedre våre tjenester.

The evaluation of electronic resources as strategic factor in decisionmaking processes: tools, critical points, feasonable solutions. Franco Toni

Den stadig økende mengden elektroniske informasjonsressurser i medisinske bibliotek, gjør det til en stor utfordring å analysere hvordan og hvor mye de brukes, og hva slags effekt dette har på bibliotekets tjenester. Toni presenterte ulike verktøy i dette arbeidet, slik som ISO standarder, brukerstatistikk for elektroniske tjenester og bru-

kerundersøkelser Videre fikk vi en presentasjon av the Counter project, som brukes av de fleste store leverandører, og er i ferd med å bli en standard.

Andre som ble nevnt: E-Metrixog LibQual.

Scandinavian Medical Information for Laypersons. Anette Munthe, Norge

SMIL trenger ingen ny presentasjon for SMH-nyttts lesere! I dette foredraget redegjorde Anette for erfaringene med SML så langt. Viktig å legge vekt på at kvalitetsvurderinger ikke er det samme som kvali-

tetssikring. Kriteriene er nyttige, men kan ikke være absolutte.

Noe tall og fakta:

SMIL inneholder i dag ca 6500 poster, og 1400 emner. Bruken øker, ca 1400 daglig nå, flest norske, de fleste kommer til SMIL via søkemaskiner.

Developing a process-orientated web-tutorial in information literacy for students. Patricia Flor, Norge

Råd&Vink er også kjent for SMH-nyttts lesere. Utgangspunktet for å lage et slikt nettsted var at det fantes mange veiledninger i informasjonskompetanse på nett, men de fleste var på engelsk. Behovet for en norsk veiledning gjorde at Høgskolen i Telemark og Stord/Haugesund satte i gang et samarbeidsprosjekt. Råd&Vink er sett fra studentenes ståsted. Vanlig oppgaver viste seg å ikke virke, og høyskolen bestemte seg for å bruke prosessorientert læring. Råd&Vink er bygd opp som en online veiledning som fungerer som et supplement til vanlig læring, men kan også stå på egne ben. <http://vink.hit.no/>

Collaboration and examination in information literacy as an aspect of quality in the professional role of student nurses. Pia Bagge, Sverige

Bugge la fram sine erfaringer fra Kristianstad universitet, hvor de har lyktes godt i å samarbeide med undervisningspersonalet for å gjøre biblioteket til en integrert del av undervisningen, og et teamarbeid mellom bibliotekarer og lærere. Det er ingen forskjeller i status for de to yrkesgruppene, de har bare forskjellige roller og ulikt ansvar. Målet er å forberede studentene på livslang læring, og gjøre sykepleiere i stand til å anvende relevante informasjonsressurser. Informasjonskompetanse er for viktig til bare å bli håndtert av bibliotekarer, avsluttet Pia Bagge. <http://www.hkr.se/>

Michelle Wake, The School of Pharmacy – University of London

Electronic personalised current awareness: are researchers going it alone?

Referat ved Annika Bysveen

Medisinsk fagbibliotek, Sørlandet sykehus HF, Arendal

”Google-effekten”

Informasjon er i dag lett tilgjengelig elektronisk og flere tidligere brukere av biblioteket ser ut til å ha gått over til å bli sin egen informasjonsspesialist.

Har mengden av elektroniske databaser ført forskere og andre i helsevesenet til å forbigå biblioteket i sin jakt på oppdatert informasjon? Bør vi bekymre oss for at informasjonen de finner ikke er av bra nok kvalitet? Bør vår tids bibliotekar konsentrere seg om å gi brukerne kunnskap til å utvikle sine egne søkestrategier heller enn å utføre søket på deres vegne?

Wake begynte å stille seg selv disse spørsmålene da hun så færre og færre forskere i biblioteket.

Tilrettelegger

Det er viktig å beholde dialogen med forskere og akademikerne ved å spille mer på rollen som tilrettelegger for elektroniske ressurser med brukervennlig grensesnitt. Med så mye informasjon er det en fare for at brukerne ikke klarer å håndtere informasjonsmengden og trenger hjelp med dette.

Forskernes behov og forventninger

Det er et høyt tempo innen forskningen som fører til at mer blir utgitt. Spørsmålet er om forskerne tar seg tid til å holde seg oppdatert. Wake opplevde at forskerne ble veldig interessert når hun hjalp dem med å tilrettelegge og at selv om de forventet direkte fullteksttilgang satte de pris på å få noe på papir.

Johns Hopkins

Den som jobber aktivt med informasjonsbehandling kjenner og utforsker gjerne databasene bedre enn de som ikke bruker basene så ofte. Dette kom tydelig fram i Johns Hopkins-saken i 2001. Mangelfullt utførte litteratursøk i en legemiddelstudie førte til et dødsfall da man ikke fikk med seg en viktig forbindelse mellom legemidlene som ble brukt i studien. Denne saken førte til pålegg om å samarbeide med bibliotekene ved videre forsøk.

Hvem bør søke? Tid og trening

I et forsøk var en gruppe farmasøyter etter 24 timers trening omtrent like gode som bibliotekarene i å søke i en database. Men søketrening og det å opprettholde kunnskapene tar tid som mange i helsesektoren ikke har til rådighet. Det kan se ut til at forskerne har mer tid enn de som jobber direkte med pasienter. Bibliotekarene må uansett være lett tilgjengelige når brukeren trenger hjelp. Det finnes dessverre veldig få studier laget om brukeropplæring som måler forskjeller før og etter opplæring.

Brukernes behov

Brukerne trenger oppfriskning i søkekunnskapene sine. De behøver råd om når de skal be om hjelp til søk. Det må være lett og enkelt for dem å be om assistanse. Mange av brukerne både trenger og ønsker fremdeles hjelp – både til å utføre søket og til å utforme et eget søk.

Anne Brice, Public Health Resource Unit, Oxford

Fusion or confusion? : challenges in applying critical appraisal methods to the health library literature

Referat ved Annika Bysveen
Medisinsk fagbibliotek, Sørlandet sykehus HF Arendal

Brice holdt et utfordrende innlegg om bibliotekarens rolle og forventninger til hva vi selv tror vi kan gjøre og hva andre tenker om oss. Mye av utfordringen ligger i følge Brice i å våge å utfordre oss selv på det personlige plan og å legge til rette arbeidsmiljøet så vi kan utvide rollen bibliotekaren spiller i helsevesenet.

Evidence Based Librarianship

Er det mulig å benytte kritiske vurderingsmetoder som er utviklet for helsesektoren også innenfor biblioteklitteraturen? Er forskning innenfor biblioteksektoren gyldig, pålitelig og nyttig nok til vårt behov?

CriSTAL

Critical Skills Training in Appraisal for Librarians er en kursrekke som ble utviklet i 1999. Resultater fra pilotprosjektet viste at prosjektet hadde tydeliggjort behovet for å lære bibliotekarer å vurdere bibliotekrelatert litteratur. Gjennom workshops fikk deltakerne hjelp til å sette seg inn i forskningsmetodikk og fikk lære seg å bruke forskning som støtte til egne avgjørelser.

Hvorfor brukes ikke EBL?

a) Bibliotekarer legger (for stor?) vekt på egen erfaring; b) mangel på evidensbase – litteraturen finnes der men vi bruker den ikke og c) vi kan for lite om forskningsmetodikk og er ikke flinke nok til å kritisk vurdere materialet.

Mangel på kunnskap om metodikk

Den som ikke har nok kunnskap om forskningsdesign vil slite med å utforme undersøkelser. Statistikk viser seg også å være vanskelig for mange. Et siste problem er mangel på kunnskap om medisinsk terminologi.

Hjelp og støtte

Når bibliotekarer får hjelp til å analysere litteratur om sitt eget fagfelt så blir de også fortrolige med medisinsk litteratur.

Administrativ støtte og det at EBL ligger inne som en del av jobbinstruksen gjør det mer trolig at EBL blir en integrert del av virksomheten.

EBL-prosessen

1. Definere problemet
2. Finne evidensen
3. Vurdere evidensen
4. Bruke resultatet av vurderingen
5. Evaluere forandringen

Omdefinere problemet

Kritisk vurdering

1. Validitet – virker resultatet rimelig?
2. Pålitelighet – hva er resultatet?
3. Nyttighet – kan jeg bruke resultatet til noe?

Konklusjon

Det har vært foretatt få undersøkelser om bibliotekarer som vurderer litteratur på sitt eget fagfelt. Det er behov for å formidle og lage struktur på vår egen forskning.

Mangel på selvtillit er et veldig viktig poeng for hvorfor bibliotekarer ikke benytter seg mer av EBL.

**Evidence Based Librarianship and Information Literacy:
an experience at the University of Parma**
Monica Vezzosi, University of Parma

**The Reflective practitioner: an introduction to Evidence
Based Librarianship**
Eva Alopaeus, Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Referat ved Annika Bysveen
Medisinsk fagbibliotek, Sørlandet sykehus HF Arendal

Begge disse innslagene handlet om hva Evidence Based Librarianship (EBL) kan bidra med som metode for bibliotekarer i praksis.

EBL som praktisk metode

Monica Vezzosi fortalte erfaringer fra University of Parma hvor de hadde erstattet et dårlig fungerende tradisjonelt undervisningsopplegg i bibliotekbruk for studenter med et EBL-basert forskningsprosjekt for hvordan de kunne lære studentene bedre vaner for informasjonshåndtering.

Information Literacy (IL)

Prosjektet gikk ut på å benytte bibliotekarenes undervisningserfaring for å øke studentenes Information Literacy (IL), dvs. deres evne til å forstå sine egne informasjonsbehov og velge og bruke egnede kilder for å finne informasjon som de så skal kunne tolke og gjengi.

Studentenes læringsbehov ble analysert og ut fra litteratur om denne type undervisning ble det laget et testopplegg for studentene som la vekt på egen refleksjon over søkeprosessen. Læringsutbyttet til studentene ble så analysert.

Konklusjon

Hovedkonklusjonen etter undersøkelsen ble at EBL i dette tilfellet fungerte bra som metode for å forbedre studentenes informasjonshåndtering. De klarte å kombinere bibliotekarenes praktiske undervisningser-

faring med teori om hvordan studentene kunne læres opp til å bli reflekterte informasjonssøkere.

The Reflective Practitioner

Eva Alopaeus fokuserte i sitt innlegg på hva EBL består av i praksis. Hun forklarte det som et møte mellom tilgjengelig evidens, bibliotekarens erfaringer og brukernes behov og forventninger. Det viktigste momentet i EBL er å reflektere over hvorfor man gjør det man gjør og om det har noen hensikt å gjøre det på den måten.

Bibliotekaren må spørre seg selv:

Kan jeg bruke disse erfaringene til å løse et praktisk problem i biblioteket?

Gapet mellom teori og evidens

Alopaeus mente at bibliotekene i Norden har en tendens til å være veldig teoriorienterte og at vi må minske gapet mellom teori og evidens for å kunne dra nytte av vår praktiske erfaring.

Kortversjonen av EBL: Les bibliotektidsskrifter, lær mer om forskningsmetodikk og vær reflekterende i yrkesutøvelsen. Tenk på hva vi gjør, hvordan vi gjør det og hvem vi gjør det for.

Session two: Quality of provided services (Part II)

Referent: Patricia Flor, Høgskolen i Telemark

A new system of evaluating medical library services in the Czech Republic by means of performance indicators. Jarmila Potomkova, Eva Lesenkova, Helena Bouzkova

Tradisjonell bibliotekstatistikk er ikke nok til å vise verdien av biblioteket i institusjonen. Det er nødvendig med nye evalueringsmetoder i dag. Det er bakgrunnen for innlegget om valg av kvalitets- og resultatindikatorer for tsjekkiske medisinske bibliotek. Basert på en litteraturundersøkelse, ble følgende kriterier valgt: levering av tjenester, effektivitet (inkludert brukertilfredshet), økonomi, kostnadseffektivitet, personalets effektivitet. Det presiseres at indikatorene må brukes i kombinasjon med andre kvalitative og kvantitative målinger.

Managing library processes – collecting data and providing tailored services to end-users. Jarmo Saarti, Arja Juntunen, Tuulevi Ovaska & Liisa Salmi

Kuopio University Library har utviklet et kvalitetssikringssystem i samarbeid med sine brukere. Brukerundersøkelser ble brukt til å samle inn data om brukermønstre. Som et ledd i universitetets kvalitetsarbeid, ble biblioteket kontrollert (audited) av sine brukere. Det var to mål med dette: et ønske om å forbedre bibliotekets egne prosesser og å vise universitetsledelse at bibliotekstjenester har en sentral plass i universitetet. Resultatet er en kvalitetshåndbok som er integrert i bibliotekets websider slik at den er tilgjengelig for brukerne.

Se: <http://www.uku.fi/kirjasto/english/palvelut/toimintokaavio.shtml>

Evidence-based librarianship can be adopted by practicing librarians, but there needs to be a greater emphasis on identifying relevant questions and applying the appraised evidence to real life. Nicola Bexon

Er det mulig å bruke evidence-based praksis i andre felt enn medisin og helse? En ung og energisk bibliotekar presenterte et forsøk blant medisinske bibliotekarer i Oxford. Metoden som ble valgt var ”critical appraisal” i kontekst av en tidsskriftklubb. En artikkel ble gjennomgått på hvert møte og vurdert ved hjelp av en sjekkliste. Vurderingen ble lagt ut på en webside. Spørreundersøkelser ble sendt til alle deltakerne for å se om noen hadde bruk for forskningen i sin daglige praksis. Konklusjonen var at deltakerne var flinke til å vurdere forskningen men de hadde vansker med å anvende den i sitt daglige arbeid. Tidsskriftklubber ser ut til å fungere bra i forhold til faglig oppdatering men det er ikke nødvendig slik at de fører til forandringer i praksis.

Session three: International standards and guidelines

DUO - the e-print repository for the University of Oslo. Arne Jakobsson

Forskere og forskningsinstitusjoner er opp-tatt av at forskningsresultater spres fort og effektivt. Det er behov for en omlegging av den tradisjonelle disseminering av forskningsresultater. Internett gir nye muligheter for publisering og formidling av vitenskapelige publikasjoner. UBO støtter to typer åpen aksess: åpen aksess-tidsskrifter som, for eksempel, BioMed Central, og institusjonelle arkiver. UBO

bygger sitt eget elektronisk arkivsystem som skal gi trygg og varig oppebevaring av universitets vitenskapelig produksjon. Systemet er i samsvar med OAI-PMH (Open Archives Initiative - Protocol for Metadata Harvesting). Foreløpig har DUO ca 1600 dokumenter i fulltekst – for det meste studentavhandlinger.

Informing our quality systems and standards. Jean G. Shaw

Jean Shaw holdt et engasjerende innlegg kjemisk fri for hjelpemidler og uten bruk av sjargong. Hun ser kvalitetssystemer som et nødvendig redskap men hun er redd

for at de kan være et mål i seg selv. Det er viktigere å måle effekt (om noe virker) enn effektivitet (hvor mange innen for et tidsrom). Forteller kvalitetssystemet oss om biblioteket er brukerorientert eller om våre brukere setter pris på våre tjenester? Kan vi bevise at biblioteket er kostnadseffektivt? Fører det til, for eksempel, forbedret pasientbehandling? Hvorfor skal biblioteket få støtte hvis det ikke har noe effekt om faglig praksis? Disse er fundamentale spørsmål. Det trengs mer forskning som fører til at biblioteket klarer å tilpasse tjenester til brukernes behov, og vi trenger å evaluere effektiviteten av bibliotekets tjenester kvalitativt i tillegg til kvantitativt.

What makes evidence based clinical practice guidelines and recommendations credible? A joint venture between information specialists and methodologists. Luciana Ballini

(Referent: Signe Emilie Romuld)

Ballini hadde følgende definisjon på kliniske retningslinjer: "Systematically developed statements to assist practitioner and patient decisions about appropriate health care for specific clinical circumstances"

Ballini gjorde rede for bakgrunnen for kliniske retningslinjer, hvordan de har utviklet seg, og hva som skal til for at de skal

være gode. Kliniske retningslinjer er ofte vanskelige å gjenfinne ved søking, fordi de er dårlig beskrevet og indeksert. De er også gjerne publisert i supplementshefter som ofte ikke er indeksert i det hele tatt. Mange organisasjoner som lager retningslinjer publiserer dem på egne nettsteder, som f.eks. National Guideline Clearinghouse (<http://www.guideline.gov/>) men det finnes ingen god, samlet oversikt over disse. I følge Ballini trengs et godt metaregister som gjør det raskt og effektivt å finne gode retningslinjer. Samarbeidsprosjektet G-I-N-nett er et godt stykke på vei i den retningen. <http://www.g-i-n.net/>

Information literacy. A highway to excellence.

Anne-Marie Haraldstad

Referent: Signe Emilie Romuld, Helsetilsynets bibliotek

Anne-Marie Haraldstad var siste taler ut i Palermo - og hun levde så absolutt opp til uttrykket "sist - men ikke minst"! Dette var et svært spennende og velformulert foredrag som engasjerte oss som hørte på. En gjennomført og morsom powerpointpresentasjon var prikken over i'en!

Bibliotekarer er opptatt av kvalitet og ser på informasjonskompetanse som en av veiene til god kvalitet og fremtreffelighet! Bibliotek er pedagogiske institusjoner som skal være en støttefunksjon for læringsprosesser. På det medisinske og helsefaglige feltet har bibliotekene inntatt en ledende rolle i denne prosessen, ved å ta initiativ til undervisning og veiledning i informasjonskompetanse. Det stilles store krav til helsepersonells yrkesutøvelse i dag, både fra pasienter, pasientorganisasjoner, arbeidsgivere, helsemyndigheter og fra helsepersonellet selv. Derfor er det å inneha informasjonskompetanse helt nødvendig for å holde seg oppdatert på den faglige utviklingen, - ja, informasjonskompetanse er selve nøkkelen til den elektroniske informasjonsverden. Informasjonskompetanse er dessuten fundamentet for kunnskapsbasert praksis, og bibliotekene har en viktig rolle når det gjelder å fremme denne tankegangen.

Som bibliotekarer er vi utsatt for en dobbel utfordring. Vi skal selv mestre informasjonsflommen og ha god informasjonskompetanse, samtidig som vi skal formidle, or-

ganisere og drive med opplæring. I vår hverdag skal vi løse alt fra enkle søkeoppslag, til svært sammensatte og kompliserte problemstillinger.

Anne-Marie brukte undervisningsopplegget ved Bibliotek for medisin og helsefag som eksempel på hvordan et biblioteks undervisning i informasjonskompetanse kan bli en integrert del av fakultetets studieplan, og utgjøre en del av eksamen i løpet av studietiden - i UiO's tilfelle, i det 4. studieåret. Modulene er bygget opp slik at førsteårsstudentene starter med basisopplæring og lærer det grunnleggende om søketeknikk. Etter hvert får de undervisning i mer spesielle søketeknikker, og i 5. studieår er det fokus på litteratursøk rettet mot klinisk praksis. Kunnskapstester er nødvendige for å fastslå om studentene er "informasjonskompetente".

Foredraget startet med et bilde av et hjerte: COR... og CORE var et gjennomgangstema. Alle ledd er viktige for å fremme informasjonskompetanse og dermed god kvalitet på tjenestene.

www.swets.com

e - organised

SWETS

Experienced. Efficient. Reliable.

Swets handles over 1.8 million subscriptions, with over half its business related to electronic journals. Why not simplify your workload and get connected to Swets, the only subscription agent to be ISO certified on a worldwide basis.

your source of service

“Running wild, running free: Capturing, harnessing and disseminating knowledge flows in support of animal health”

Veterinærmedisinske bibliotekarer på konferanse i Sør-Afrika

Av Anne Cathrine Munthe, Norges veterinærhøgskoles bibliotek

Etter mer enn et år med overveielser av typen ”skal/ skal ikke reise” etterfulgt av store forventninger iblandet en smule reisefeber sto jeg 30. juni på Johannesburg International Airport sammen med to amerikanske kollegaer klar for The 5th International Conference of Animal Health Information Specialists (5 ICAHIS). Årets konferanse hadde tittelen “Running wild, running free: Capturing, harnessing and disseminating knowledge flows in support of animal health”

Den første ICAHIS ble arrangert i Reading, England i 1992, og de etterfølgende har alle vært holdt i Europa. Det var derfor en viss skepsis å spore blant deltagerne på 4 ICAHIS i Budapest i 2003, da biblioteket ved University of Pretoria, Faculty of Veterinary Science, inviterte til den neste. Mange syntes at det var langt unna og kanskje litt vel eksotisk og utrygt, mens andre tenkte - meg selv inkludert – at dette var en enestående anledning til å komme til Sør-Afrika.

Konferansen samlet ca 70 deltagere fra flere afrikanske land, U.S.A., Australia og Europa (hvorav tre fra Norden). Vertslandet var naturligvis godt representert med deltagere fra eget og andre universitet, samt veterinærmedisinske, medisinske og landbruksvitenskapelige miljøer.

Før selve konferansen begynte var det i alt fire dager med workshops med presentasjon av ulike databaser, bruk av Reference manager og EndNote, elektroniske tidsskrifter og søking etter veterinærmedisinsk informasjon på Internett.

Konferansen ble høytidelig åpnet mandag 4. juli av universitetets "vice rector", fakultetets dekan og universitetsbibliotekets direktør. I løpet av de fire følgende dagene fikk vi presentert et tyvetalls foredrag om bibliotek tjenester, e-ressurser, web og informasjonsspesialistenes rolle. Det var en jevn blanding av foredragsholdere fra de ulike kontinent, noe som i flere tilfeller gjorde at forskjellene mellom rike og fattige land ble understreket. Hver dag startet med et foredrag av en

"keynote speaker". Spesielt må fremheves paleontologen professor Bruce Rubidge fra University of Witwatersrand i Pretoria. Han holdt forsamlingen i sin hule hånd i godt over en time med *Catalogue to our past and clues for the future – what the fossil record tells us*. Det var også en fin opptakt til turen til Sterkfontein Caves dagen etter. De øvrige taleres temaer var mer relatert til bibliotek- og informasjonsverdenen. Adi Paterson (South African Department of Science and Technology) snakket om nødvendigheten av nettverksbygging på tvers av landegrensene og deling av ressurser. Han påpekte at informasjon først har en verdi når den blir offentlig tilgjengelig for alle.

Roy Page-Shipp (South African Research Information Service) fulgte opp med et foredrag om elektronisk publisering, open access, forlagenes politikk og forskernes publiseringsmønster.

Glenda Myers som er det store navnet innen Evidence based medicine i Afrika ga en entusiastisk fremstilling av *EBM, EBL and all that jazz*.

Førstemann ut av de ordinære foredragsholderne var Sarah Murphy (Ohio State University) med en presentasjon av bibliotekets markedsføring av tjenester for praktiserende veterinærer i Ohio. Dette skjer i form av deltakelse på regionale veterinærkonferanser, artikler i tidsskrifter og utarbeidelse av informasjonsmateriell i samarbeid med universitetet. I likhet med øvrig helsepersonell er også veterinærer forpliktet til "livslang læring".

Sheila Shrigley fra Institute for Animal Health Pirbright Laboratory fortalte om hvordan de hadde arbeidet under utbruddet av munn- og klovsyke i 2001, da 2000 besetninger ble rammet og mer enn 6 millioner dyr slaktet. Instituttet som er "centre of excellence" for MKS står for diagnose, vaksineproduksjon og informasjon. Biblioteket opplevde en enorm pågang fra veterinærer, helsevesen, offentlige organer, massemedia og privatpersoner. Hennes viktigste lærdom fra denne perioden og råd til oss, var å ikke nøle med å ta i mot all den hjelp som blir tilbudt. Det er en illusjon å tro at man vil klare å takle et så stort arbeidspress over en lang periode.

De neste foredragene ga oss innblikk i afrikanske forhold. Zanele Hadebe (University of Zimbabwe) påpekte nødvendigheten av nettverksbygging for å møte de økte forventningene om tilbud og kvalitet. Hun minnet oss også om den konkurransen bibliotekene har fått av kommersielle informasjonsagenter. Wanyenda Chilimo fra Tanzania fortalte om problemene med foreldete lærebøker, vanskeligheter med å få tak i tidsskrifter og problemer i forhold til Internett.

Flere av de afrikanske innleggene var nettopp viet tilgang til og lokal bruk av Internett. Mange steder er dette et stort problem på grunn av manglende teknisk utstyr, dårlig båndkapasitet, sviktende strømtilgang - ofte i lengre perioder - og manglende kunnskap. En undersøkelse Didace Agaba fra Makerere University (Uganda) hadde foretatt, viste at ca 90% av forskerne ved hans universitet ikke brukte elektroniske ressurser.

For å få til en bedre dyrehelse og tryggere mat er det viktig å spre informasjon til bøndene. Ernene Verster og Leta Mojanaga (begge fra Sør-Afrika) fortalte om to slike tiltak. I dette arbeidet er det mange og for oss uvante utfordringer. Mye av informasjonsmaterialet finnes bare på engelsk og afrikaans (to av elleve offisielle språk i Sør-Afrika) som mange ikke kan. Leseferdighetene generelt er også svært mangelfulle mange steder. Landet har et system med omreisende "extension officers" som skal gi veiledning og råd direkte til bøndene, men det fungerer ikke tilfredsstillende, så her er det nok å ta fatt på.

En av sesjonene var viet nettportaler. Vi fikk høre om de fire sørafrikanske portalene *Ostrich-web*, *Goat-web*, *Poultry-web* og *Animal infectious diseases-web*. Linda Coates fra San Diego Zoo fortalte om sitt arbeid med utvelgelse og gruppering av ressurser og ikke minst markedsføring av portalen. Et annet innlegg tok for seg hvordan biblioteket ved Texas A&M University hadde gjennomgått alle de elektroniske ressursene campusbibliotekene hadde tilgang til og delt dem inn i større grupper med emneord og klassifikasjon. Av mer teknisk art var Paula Kings presentasjon av innføring av SFX i biblioteket ved Scripps Research Institute i California.

Andre foredrag tok for seg så spredte emner som benchmarking, informasjonskompetanse, internasjonale databasers dekning av dyrehelse i Afrika, hvordan dokumentere "tacit information", digitalisering av slides, husdyrhold i Sør-Afrika før koloniseringen (på 1600-tallet) og "elephant contraception".

På konferansens siste dag ble posterutstillingen åpnet med en kort presentasjon av de 17 posterne. Undertegnede hadde i samarbeid med Teddy Oker-Blom og Heli Myllys fra Viikki Science Library i Helsingfors laget "Promoting information literacy as a cooperative project between five Nordic countries", basert på et pågående prosjekt i regi av NOVA (The Nordic Forestry, Veterinary and Agricultural University Network).

Dagene var delt i to med foredrag og besøk/utflukter. Vi startet naturlig nok med en omvisning på fakultetets eget bibliotek og Onderstepoort Veterinary Academic Hospital, et stort og imponerende anlegg. Deretter besøkte vi naboen Onderstepoort Veterinary Institute (tilsvarer det norske Veterinærinstituttet) hvor de i motsetning til i Norge har eget bibliotek. Bygningen var fantastisk, men interiør- og møbleringsmessig var det tilsynelatende ikke skjedd noe siden 1932, med unntak av teknisk utstyr. En ettermiddag dro vi til ARC (Agricultural Research Council) Production Animal Institute i Irene ca en times kjøretur fra Pretoria, der vi fikk høre om forskningen og se biblioteket. Så fulgte et av høydepunktene, nemlig night drive (det var fullstendig mørkt kl. 18.00) med åpne

---

minibusser i Rietvlei Nature Reserve og påfølgende grilling. En annen stor opplevelse var turen dagen etter til De Wildt Cheetah Breeding Reserve der vi på kloss hold fikk se geparder, villhunder, hyener, ulike hjortedyr, strutser og diverse rovfugler. I løpet av oppholdet fikk vi også med oss en omvisning på det medisinske biblioteket til University of Pretoria og en tur i den zoologiske hagen hvor avslutningsmiddagen ble holdt i restauranten The Waterhole.

Konferansen var en stor suksess med et variert og tett pakket program, spennende utflukter, hyggelige, hjelpsomme og gjestfrie mennesker og masse deilig mat. Vi ble godt tatt hånd om fra vi forlot hotellet kl 07.30 om morgenen i egen buss til vi ble fraktet hjem om kvelden. Vinteren i Pretoria viste seg også å være en utmerket erstatning for en middels norsk sommer. De åtte ansatte ved vertsbiblioteket nedla både før og under konferansen et imponerende arbeid som ikke bare involverte dem selv, men også ektefeller og halv vokste sønner. Disse bar kofferter og kjørte et utall ganger mellom J'burg og Pretoria (60 km hver vei) med deltagere som kom og dro til alle døgnets tider over flere dager.

Etter konferansen var det arrangert dagstur til Sterkfontein Caves og The Cradle of Humankind. I grottene der er det funnet fossiler av det man mener er de første mennesker. På hjemveien var vi innom Rhino

& Lion Park hvor det i tillegg til neshorn og løver blant annet er geparder og villhunder. Vi var også så heldige å se flodhester komme ned til elven hvor de la seg til rette med bare øynene og nesen synlig over vannflaten.

Ca 20 av konferansedeltagerne var med på en fire dagers tur til Kruger National Park, en utrolig opplevelse. Som sakkynndig guide hadde vi med veterinærekttemannen til en av vertskapet bibliotekarer. Begge to har lang erfaring fra slike turer, og er derfor godt trent i å få øye på dyrene mellom trær og buskas. Dessuten kunne de masse og var velutstyrt med oppslagsverk. Utsagnet om at "Game viewing consists of two groups of people. One shouting there, there!!! and the other shouting where, where???" var absolutt gyldig i vårt tilfelle. Vi hadde jo håpet å se "The Big Five", men løven glimret dessverre med sitt fravær.

Onsdag 11. juli var det tid for oppbrudd. De aller fleste dro hjem, men noen av oss ville se og oppleve en sørafrikansk by på egen hånd og fløy derfor til Cape Town.

Felles for oss alle var et håp om gjensyn i Brisbane i 2009 til en 6 ICAHIS. I mellomtiden brukes den internasjonale postlisten Vetlib-L flittig.

For sammendrag av posters og foredrag samt bilder, se :

<http://www.ais.up.ac.za/vet/icahis/>

"Commitment to Equity"

The 9th International Congress on Medical Librarianship (ICML)
Salvador, Bahia, Brasil, 20-23 september 2005

Referert av Liv Vikan, Medisinsk fagbibliotek, Sykehuset Levanger

Den 9. ICML-konferansen ble arrangert i Brasil, nærmere bestemt i byen Salvador, som er sentrum i delstaten Bahia. Den ligger langs kysten nordøst i Brasil, og er en av Brasils turistattraksjoner. Det er den 3. største byen i Brasil med godt og vel 2 millioner innbyggere. Det var første gang ICML ble holdt i Latin-Amerika, og konferansen samlet 1200 deltagere fra over 50 land. Antall postere var 164, og av dem var 32 på engelsk.

Undertegnede fikk anledning til å delta ved hjelp av reisestipend fra SMH, samt støtte fra Bibliotekarforbundet.

Organiseringen av ICML 9 var et samarbeid mellom Brasils Ministry of Health og PAHO (Pan American Health Organization - WHO sitt regionale kontor for hele Amerika) / BIRME (the Latin American and Caribbean Center on Health Sciences Information – et senter underlagt PAHO som skal være en ressurs for helseinformasjon i Latin-Amerika og De karibiske øyer).

Gjennomgangstemaet for konferansen var budskapet om forpliktelse til å arbeide mot større likhet med hensyn til tilgang til informasjon. Flere av foredragene skisserte en virkelighet som viser at lik tilgang til ressurser ikke er en selvfølge.

Konferansen var lagt opp med møter i plenum på formiddagen, og parallellseminarer på ettermiddagen. Det var opptil 6 parallellle foredrag, så det var vanskelig å velge ut hva man ville delta på. En god del av seminarne ble holdt på spansk – uten simultanoversettelse, i motsetning til fellesmøtene - og ettersom undertegnede er dårlig på det, ble valget enkelt. Deler av konferansen kunne nok til tider virke litt kaotisk. Tidsplanen holdt sjelden og et problem på parallellseminarene om ettermiddagen var at de ble holdt uten møteledere. Dette førte til

at enkelte foredragsholdere ikke holdt seg til sine foreskrevne 10-15 minutter, med den følge at seminarne ble langt overskredet i tid.

Noe som fungerte meget godt, og som ble påpekt av foredragsholdere, var den gode tekniske bistanden og den tekniske kvaliteten på hjelpemidlene. Også logistikken forbundet med å frakte så mange deltagere fra hotellene i byen og ut til selve konferansesenteret 40-50 minutter unna med busser fungerte meget godt.

Norge hadde fire deltagere på konferansen, samt en som deltok på en parallellkonferanse i regi av UNESCO. Danmark og Sverige hadde 1 representant hver. De norske bidro absolutt til det faglige programmet: Arne Jakobsson deltok med to foredrag: "DUO – the e-print repository for the University of Oslo", samt foredrag om forskningsdokumentasjon under EAHIL sitt ettermiddagsseminar. Kari Berg og Karen Buset fra Medisinsk bibliotek ved NTNU/St.Olavs hospital deltok med posteren "Planning a medical library for 2014 – how the planning process was influenced by the parallell process of developing the library into a learning organization".

Åpningssekvensen inneholdt bl.a. en tale av direktøren for PAHO, Mirta Roses, som fortalte at 40% av Latin-Amerikas befolkning lever under fattigdomsgrensen. Hun snakket om at fattigdom ikke bare betyr mangel på materielle ting, men også mangel på muligheter og mangel på valg.

Etter hilsninger og taler fra ulikt hold eksploderte det hele i et fyrverkeri av musikk, farger, mat og latinske rytmer. Med levende musikk, tradisjonsrike retter - enkelte tillaget der og da - fri bar med bartendere som innimellom kunstnerisk drinkmiksing opptrådte som flammeslukere fra bardisken. I sannhet en latinsk åpning – og en opplevelse!

Internettsiden til konferansen inneholder mye god informasjon og referat fra alle fellesseminarene (<http://www.icml.org/>). Jeg begrenser meg her til kun kort å nevne to foredrag:

Anca Dumitrescu, leder av informasjonsavdelingen i WHO's regionalkontor for Europa i København.

Ledere på alle nivå etterspør kortere og kortere svar (som Dumitrescu sa: de vil helst ha et ja eller nei!). For å hjelpe på denne etterspørselen har de opprettet HEN (Health Evidence Network – Evidence for Decision-makers) som har som formål å kunne gi lett tilgang til et vidt spekter av relevante fakta. HEN er et nettverk av medlemmer - FN-organisasjoner, andre organisasjoner og offentlige myndigheter. Resultatene presenteres på deres nettside www.euro.who.int/hen

HEN besvarer konkrete forespørsler fra offentlige, styrende myndigheter. De mobiliserer et team av spesialister i sitt nettverk som søker etter all tilgjengelig informasjon fra et vidt spekter av kilder: websider, databaser, dokumenter, nasjonale og internasjonale organisasjoner og institusjoner, for så å sammenfatte en rapport.

Mer informasjon om HEN, samt selve basen med rapportene finnes gratis tilgjenge-

lig på nettet. Foreløpig ligger 40 rapporter tilgjengelig, de har mottatt 120 forespørsler, og etterspørselen er økende.

Rapportene er strukturert litt som i en Cochrane-rapport, skrevet i ”journalistisk stil”, som Dumitrescu sa. De har sammendrag på 4 språk, mens selve rapportene er på engelsk, og de ligger i fulltekst i PDF-format på adressen www.euro.who.int/hen.

Iain Chalmers, en av grunnleggerne av Cochrane, nå ved James Lind Library, UK, holdt et gnistrende foredrag der han rettet et skarpt blikk mot forskningspublisering. Tittelen på foredraget var: ”The scandalous failure of scientists to cumulate scientifically”. Han presiserte viktigheten av at nye funn ikke bare ble presentert i enkeltstudier, men også at det måtte vises til deres relasjon til eldre funn, og at implikasjonene dette medførte måtte poengteres. Han mente akademia fortsatt ikke tok dette alvorlig nok.

Chalmers var derfor svært glad over den meldingen som redaktøren av Lancet satte inn i sommer: “...The Lancet will require authors of clinical trials submitted to the journal to include a summary of previous research findings, and to explain how their trial’s findings affect this summary...” (Lancet 2005 Jul 9;366 (9480):107). Chalmers håpet flere redaktører ville følge etter.

EAHIL-seminaret inneholdt flere interessante foredrag, bl.a av Carol Lefebvre fra UK Cochrane Center som jobbet med søkestrenger for Systematic reviews i Medline. Resultatet av dette vil bli publisert i januar 2006.

Neste ICML, det 10. i rekken, arrangeres 31. august – 4. september 2009 i Brisbane, Australia, og de var godt representert på konferansen med stand og info om stedet og landet. Arrangører er University of Queensland Library og IFLA Section of Biological and Medical Sciences Libraries. Temaet er ”Positioning the Profession – information, influence, impact” (www.icml2009.com).

Vi minner om...

Medlemsmøte 21.mars 2006
Trondheim, St. Olavs Hospital, Medisinsk bibliotek

Våre kolleger på Universitetsbiblioteket i Trondheim, Medisinsk bibliotek inviterer til SMH-medlemsmøte i forbindelse med det 70. norske bibliotekmøte.

SMHs medlemsmøte 2006

Haugesund 12. juni 2006

Sett av datoene allerede nå!

Følg med på www.smh.no for mer informasjon!

Norsk Bibliotekforening

Spesialgruppen for medisin og helsefag 2004

Styret:

Hilde Strømme - Leder

Ullevål universitetssykehus, Medisinsk bibliotek
0407 Oslo
Tlf. 23 01 50 62 Fax: 22 11 98 50
E-mail: hilde.stromme@medisin.uio.no

Elisabeth Akre - nestleder

UBO, Bibliotek for medisin og helsefag
Pb. 1113, Blindern, 0317 Oslo
Tlf: 23 07 44 16 Fax 23 07 44 30
E-mail: elisabeth.akre@ub.uio.no

Heidi Fossum, UMH

styremedlem
UBO, Bibliotek for medisin og helsefag
Pb. 1113, Blindern, 0317 Oslo
Tel. 23 07 44 73. Fax 23 07 44 30
heidi.fossum@ub.uio.no

Jenny Owe - kasserer

Menighetssøsterhjemmets høgskole, Biblioteket
Linstowgate 5, 0166 Oslo
Tlf: 22 98 63 14 Fax: 22 98 63 55
E-mail: jenny.owe@oslomsh.no

Sigrun Espelien Aasen - styremedlem

Sosial- og helsedirektoratet, Biblioteket
Postboks 7000, St. Olavs plass
Tlf. 24 16 33 89 Fax: 24 16 30 09
E-mail: sigrun.espelien.aasen@shdir.no

Stig Erik Nordnes - styremedlem

Ullevål universitetssykehus, Læresenteret
Ullevål hotell
0407 Oslo
Tlf: 23 01 51 44 Fax: 23 01 51 41
E-mail: stigerik.nordnes@ulleva.no

Marie Isachsen - varamedlem

Norges idrettshøgskole, Biblioteket
Postboks 4014, Ullevål stadion
Tlf: 23 26 20 00 Fax: 23 26 20 48
E-mail: marie.isachsen@nih.no

Anne Cathrine Børke Overskott - varamedlem

Høgskolen i Hedmark
Avd for helse- og sosialfag, Biblioteket
2418 Elverum
Tlf: 62 43 02 17 Fax: 62 43 03 00
E-mail: Anne.Overskott@hse.hihm.no

Monica Stolt Pedersen - varamedlem

Sykehuset Innlandet HF Sanderud, Fagbiblioteket
Postboks 68
2312 Ottestad
Tlf: 62 58 16 25 Fax: 62 58 14 01
monica.stolt.pedersen@sykehuset-innlandet.no

Østersjøsamarbeidet:

Elisabeth Akre - se styreliste

Elisabeth Husem

Universitetet i Oslo
Psykiatrisk institutt, Biblioteket
Postboks 85 Vinderen
0319 Oslo
Tlf: 22 02 99 66 Fax: 22 49 58 61
E-mail: e.e.husem@psykiatri.uio.no

Astrid Müller

Bibliotek for medisin og helsefag
Postboks 1113 Blindern, 0317 Oslo
Tlf: 23 07 44 23 Fax: 23 07 44 30
E-mail: astrid.muller@ub.uio.no

Bli medlem i SMH:

For å bli medlem i SMH, må du være medlem i Norsk bibliotekforening (NBF), enten direkte eller via Norsk fagbibliotekforening (NFF).

Kontingentsatser 2004:

Institusjonsmedlemmer: kr. 400,-
Personlige medlemmer: kr. 200,-
Assosierte medlemmer: kr. 100,-

Med assosierte medlemmer menes bl.a. utenlandske bibliotek og pensjonister. Det kreves ikke medlemskap i NBF for å være assosiert medlem

Ta kontakt med:

SMH/Heidi Fossum
Bibliotek for medisin og helsefag
P.b. 1113, Blindern
0317 OSLO.
Email: heidi.fossum@ub.uio.no

SMHs kontonummer:

7874.06.52612

SMHs hjemmeside:

www.smh.no

NORSK BIBLIOTEKFORENING

SMH Spesialgruppen for
medisin og helsefag

SMH PÅ NETTET:

Få siste nytt om SMHs aktiviteter, og delta i diskusjonen mellom nordiske kolleger via e-postlisten MEDBIBL.

Slik blir du medlem:

Send e-mail til: listserv@listserv.kib.ki.se

Subject: Ikke skriv noe her

Første (og eneste) linje: Subscribe MEDBIBL Fornavn Etternavn

Adressen til SMHs hjemmeside:

<http://www.smh.no>

Bruk hjemmesiden og MEDBIBL-listen. Her finner dere den nyeste medlemsinformasjonen om kurs, møter, reisebidrag osv.

Her finner dere også SMH-nytt i fulltekst fra 2000.

I tillegg finnes lenker til andre organisasjoner som:

NAMHI – Nordic-Baltic Association for Medical and Health Information

EAHIL – European Association for Medical and Health Information

MLA – Medical Library Association, USA